ateitis

1966 m.
kovas nr. 3

LIETUVIŲ KATALIKIŠKOJO JAUNIMO ŽURNALAS

1966 KOVAS — MARCH Nr. 3

Komentarai 49

Tas, kas buvo, kas galėjo būti (Vytą Valaitį prisimenant) . . 53

Domas Jasaitis — Bažnyčia po kryžium 57

Pūga — Žiūrėk... (eil.) 62

Aušrelė Liulevičienė — Gyvybės ženkle 63

"Ateities" dokumentacija: Bažnyčia Moderniajame Pasaulyje . . 65

Kreivos Šypsenos:

Juzė Kruzė — Antalogija apie psichologiją 68

Kikirmikis Pirplys — Tautos istorija 69

Eglė Pauliukonytė — Paskaitos, diskusijos, šokiai... . . . 71

Nuo rytų iki vakarų 71

Administracija kalba . . . . . 4-tas virš psl.

Viršelis **Algimanto Kezio, SJ**

52-56 psl. nuotraukos **Vyto Valaičio**

SAS STUDIJINIS SĄSKRYDIS

Kovo 25-27 dienomis Dainavoje vyksta studentų ateitininkų studijinis sąskrydis. Jo tikslas — "duoti metmenis dabartinės studento dinamiškos minties išraiškai". Programoje numatoma pašnekesys tema "Pagrindinės studentų problemos", kuriame liečiami klausimai: kuriuo keliu — į kūrybingą veržlumą ar į apatišką bohemiją? Kur yra studento konfliktas: tarp asmens laisvės ir idėjiškumo, ar tarp asmens laisvės ir beidėjiškumo. Taip pat pramatyti du simpoziumai — pirmajame nagrinėjama "Mūsų kelias sukurti lietuvio studento tipą": koks dabarties studento mentalitetas? kas jam rūpi — gyvenimo problemos, ar kur sekantis baliukas? Antrajame simpoziume — "Dabarties veiklos formos": ar jos išspręs gyvenimo statomus uždavinius? Kokiais darbais reikštis? ar ruošti kultūrinę popietę, meno parodą, gavėnios seminarą, ar gal pasilinksminimą, gal iškylą į našlaityną, o gal teikti pagalbą vargstantiems? ar dirbti ar tiktai diskutuoti? Šiame simpoziume dalyvaus įvairių valdybų nariai.

Taip pat numatomi du pranešimai su diskusijomis. Pirmajame bus žvelgiama į Jaunimo Metus kaip progą duoti lietuviškajam dinamizmui išraišką. Pašnekesį praves ateitininkai, esą PLJM-JK komitete. Antrasis pašnekesys skirtas **Ateities** žurnalui. Nagrinėjamas klausimas: "Kaip **Ateitis** galėtų tapti visų veidrodžiu?" — kaip galime prisidėti, kad ji tuo būtų? kūryba, straipsniais, vaizdžiomis korespondencijomis? gal įvesti naujus skyrius? kaip sudaryti nuolatinį korespondentų tinklą? Pašnekesį ir diskusijas praves **Ateities** redaktorius ir žurnalo bendradarbiai.

LITHUANIAN CATHOLIC YOUTH MAGAZINE

Second class postage paid at the Chicago Post Office.
Published monthly, except July and August by the Lithuanian Catholic Youth Association.
"Ateitis" yra Moksleivių Ateitininkų Sąjungos leidinys.

Administracija: "Ateitis", 5725 So. Artesian Avenue, Chicago, Ill. 60629
Prenumerata metams $5.00 pagal JAV kursą; jaunimo susipažinimui prenumerata $3.00, garbės prenumerata $10.00.

Redakcija: Vyr. red.: Skirmuntas Radvila. Redakcijos nariai: Elena Bradūnaitė, Milda Pakalniškytė, Algis Norvilas, Rimvydas Šliažas. Visus rankraščius siųsti redakcijos adresu:
"Ateitis", 4545 West 63rd Street, Chicago, Illinois 60629

ATEITIS

"Tuo mes pažinome Dievo meilę, kad jis guldė už mus savo gyvybę; ir mes turime guldyti gyvybę už brolius. Jei kas turi šio pasaulio lobio ir, matydamas, kad jo brolis turi reikalo, uždaro jam savo širdį, kaipgi pasiliks jame Dievo meilė?"

1 Jono 3, 16-17

Kristaus Prisikėlimo Šventėje sveikiname visus mūsų skaitytojus.

REDAKCIJA

ŽMOGUS TURI LIKTI ŽMOGUMI

Vasario 14 Sovietų Rusijos aukščiausias teismas, nuteisdamas du rašytojus, Andrei D. Sinyavsky ir Yuli M. Daniel, septyniems ir penkiems metams sunkaus darbo kalėjimo, dar kartą įrodė, kad tiesos ieškojimas ir laisvės troškimas ne tik yra svetima, bet taipgi kapitalinis kriminalas uždaroj visuomenėj.

Jie nuteisti už savos kūrybos persiuntimą ir atspausdinimą Vakaruose, vartojant slapyvardžius. Sinyavsky darbai atspausdinti Tertz, o Daniel — Arzhak slapyvaržiais. Abu rašytojai gimę ir brendę sistemoj, kuri juos nuteisė. Abu 40 metų amžiaus. Abu Gorkio literatūros Instituto dėstytojai. Vakaruose Sinyavsky kur kas geriau žinomas negu Daniel. Jo pagrindinis veikalas "Teismas prasideda". Veiksmas vyksta tardymo kambaryje, kur slaptosios policijos valdininkas apklausinėja Sergei, veikalo pagrindinį personažą, apie jo tariamus kontaktus su "užsieniniais agentais". Sergei protestuodamas taria: Prašau atsiminti, iki šiol aš nenuteistas. Aš tik teisiamas.

Gi pats autorius ir jo bendramintis tapo nuteisti prieš teismui prasidedant. Apie panašius teismus rašė Franz Kafka savo kūriniuose. Nors teismas neišprievartavo rašytojų prisipažint kaltais (tai pažanga sovietinio teismo istorijoj), bet sprendimas buvo tartas iš anksto. Iš tiesų tai nebuvo teismo, o valdančios klasės — partijos sprendimas. Gi partija yra pasiryžusi siaubingom bausmėm užgesinti laisvos minties kibirkštis, kad jos nevirstų gaisru, nušluojančiu melą, kuriuo valdančioji klasė gyvena.

Bet laisva mintis ne taip jau lengvai užgniaužiama, ypač tautoje, kurios istorija nusėta kūrybiniais genijais. Joje kūrybinis pajėgumas nėra miręs, tik pristabdytas žiauraus režimo, kuris negali toleruoti nei tiesos nei kūrybinės laisvės. Nėra abejonės, kad ji nusikratys to jungo, tos puvėsiais atsiduodančios sistemos — kaip žėrintis feniksas. Gi Yuli Daniel tarti žodžiai, kengūriniam Maskvos teisme — "Žmogus turi likti žmogumi, nežiūrint sąlygų, nežiūrint įtakų, kuriose jis rastųsi"—liks kelrodžiu ateinančioms kartoms.

LIETUVOS NACIONALINĖ M. MAŽVYDO BIBLIOTEKA

BADO ŠMĖKLA INDIJOJ

Indijai gresia badas. Jungtinių Tautų duomenimis yra baisi galimybė, kad prieš metų galą badu mirs iki 12 milijonų indų. Kraštui trūksta mažiausia 15 milijonų tonų grūdų. Padėtį apsunkina ir krašto gyventojų papročiai, kuriuos ir badas neįstengs pakeisti: pavyzdžiui, bado paliestoj Keralos provincijoj pagrindinis žmonių maistas yra ryžiai, kurių ir kaina aukšta ir sunkus pristatymas — daržovės ir javų gaminiai nėra įprasta laikyti rimtu valgiu. Didelė našta kraštui yra ir milijonai šventųjų karvių, kurios kitokiose sąlygose būtų baltymų šaltinis skurdžioje indų dietoje. Dabartinę bado grėsmę iššaukė sausros pasėka — nederlius, tačiau ją paaštrino ir menkai išvystyta kontinento transportacijos sistema. Taip pat susidaro įspūdis, kad krašto vadovybė daugiau kreipė dėmesio į pastangas kraštui industrializuoti, negu į žemės ūkio kėlimą. Padidinti ūkio produktyvumą Indijoje nėra taip lengva, nes žemė pavargusi, nualinta šimtmečių naudojimo, gi patys ūkininkai daugumoje neturtingi beraščiai, be jokio kapitalo įsigyti būtinai reikalingiems įrankiams.

Indijai pagalba ateina iš viso pasaulio. JAV prižadėjo javų. Popiežius Paulius VI kreipėsi į pasaulio katalikus aukų badaujančiai Indijai — iki vasario šešioliktosios į Romą jau buvo suplaukę apie septyni milijonai dolerių: iš pirmųjų aukų nupirkta ir Indijon pasiųsta sunkvežimių, kurie į kaimus padės išvežioti maistą. Olandijoje padaryta vienos dienos rinkliava atnešė penkis milijonus aukų (tuo tarpu, du mėnesius užsitęsus rinkliava, kuria norėta Olandijos princesės vestuvių proga įteikti auką labdaringoms įstaigoms, teatnešė tik $280,000).

JAV vyskupai kreipėsi į tikinčiuosius gavėnios proga prisidėti prie Bishops Relief Fund rinkliavos. Tikimasi surinkti apie penkis milijonus dolerių aukų. Šie pinigai yra naudojami šalpai visam pasaulyje per Catholic Relief Services — NCWC agentūrą. Šioji organizacija praeitais metais talkino žmonėms aštuoniasdešimt kraštų, išdalindama 130 milijonų dolerių vertės maisto, drabužių ir vaistų (maistą suteikė JAV vyriausybė). Šiuo metu CRS-NCWC yra ypač išplėtus savo veiklą Pietų Vietname. Piniginė auka, kurią mes duosime savo parapijoje Amerikos vyskupų fondui, bus kelis kartus padauginta ir pasieks tuos, kurie jos būtinai reikalingi. Mes turime padėti, nes badaujančių mūsų brolių tarpe badauja ir Kristus. Ir vargas tam, kurio širdis taukais aptekus, nes jis nuo savo stalo atstumia bado iškankintą savo brolį.

IR KARALAITĖS RINKIMAI

Viename mūsų dienraštyje skaitėme žinutę, kurios neįstengiame suprasti — jei ji būtų pasirodžiusi balandžio 1 d., būtų viskas aišku. Žinutėje sakoma, kad priimta mintis Jaunimo Kongrese išrinkti karalaitę — "Miss Lithuania". Motyvai — amerikiečių laikraščiai rašytų apie Jaunimo Kongresą. Jei mergaitė būtų patraukli, turbūt ir nuotrauką įsidėtų.

Jei žinutė yra tik anekdotas, tai ir mes kartu juoksimės, tačiau jei ją turėtume rimtai priimti, tai jau blogai. Būtų skaudu, jei tokiais rinkimais padarytume Jaunimo Kongresą lygų Illinois State Fair, metinei automobilių parodai, ar Amerikos Legionierių šposininkų suvažiavimui. Jei norime rimtai kalbėti, neužsidėkime klouno kepurės.

FILMOS PLOKŠTELĖSE

Kovo pradžioje Milane sužinota sensacija, kuri gali pakeisti televizijos ir filmų industrijos dabartinę kryptį. Sužinota, kad Columbia Broadcasting Systems laboratorijose išvystytas procesas, kuriuo filma užrašoma ant magnetinės plokštelės, kurią vėliau (panašiai kaip patefonu) galima groti per namų televizijos aparatą.

Kiekvienų metų rudenį atrandama, kad televizijos programų lygis dar labiau smukęs. Televizija yra parodžiusi sugebėjimą dramatiškai parodyti dienos įvykius (astronautų kelionės erdvėje, olimpiada, popiežiaus apsilankymas Jungtinėse Tautose), tačiau jai nesiseka žmones linksminti — "situacinės" komedijos viena į kitą panašios, nes viena nuo kitos kopijuojamos; iš ekrano vakarais srūva kraujas ir draikosi parako dūmai; stengiamasi pataikauti kad ir kvailiausiai madai (dabartinis "Batman" prikėlimas iš dulkių).

Filmos plokštelėse gali pakeisti šį dykumų gamtovaizdį. Galimas dalykas, kad pradžioje šios plokštelės bus gana brangios — filmų gamintojai steigs įstaigas, kuriose jas būtų galima prieinama kaina išsinuomoti. Klasikines filmas būtų norima įsigyti savo filmotekai. Su filmomis plokštelėje žiūrovas atgautų tą laisvę, kurią jis seniai yra gavęs knygose: filmą jis galėtų žiūrėti sau pačiam patogiu laiku, nepriklausomas nuo stoties programos ir komercinių pranešimų netrukdomas.

AUTOMOBILIAI

Praėjusiais metais 105,000 amerikiečių žuvo nelaimėse. Iš jų 49,000 žuvo automobilių katastrofose, 1,300 lėktuvų nelaimėse, 1,500 laivuose, 2,300 geležinkeliuose. Nuo jo įvedimo JAV automobilių nelaimėse žuvo 1,500,000 žmonių — daugiau negu yra žuvę amerikiečių visuose karuose.

Mirties statistikos pasako tik dalį žalos, kurią atneša automobilių nelaimės — 1965 metais 1.8 milijonai žmonių buvo sužeistų; ekonominiai nuostoliai apskaičiuojami $8,500,000,000; nuostoliai algomis, apdrauda, vaistais pereitais metais siekė $5,500,000,000. Mašinų registracija JAV didėja; pamažu didėja ir mirčių skaičius palyginus su mašinų skaičium: pereitais metais 10,000 registruotų mašinų buvo atsakingos už 2.9 mirtis (1964 — už 2.7). Daug keliaujama — per 1965 metus JAV nuvažiuota 880 bilijonų mylių mašinomis. Čia gal vienintėlė prošvaistė statistikoje — mirčių skaičiai kyla pamažiau, negu nuvažiuotų mylių skaičiai — praeitais metais 100 milijonų nuvažiuotų mylių pareikalavo 5.6 gyvybių (1964 — 5.7; 1945 — 11.3).

National Safety Council, kuri paskelbė dalį aukščiau minėtų statistikų, praėjusiais metais buvo linkusi kaltinti vairuotoją dėl daugumos nelaimių. Nuo praeitų metų rudens vykusiuose tyrinėjimuose Iowa ir New York valstijų seimuose rasta, kad dabartinėse mašinose kur kas daugiau dėmesio skirta išvaizdai, negu keleivių saugumui. Pavyzdžiui, susidūrime vairo stiebas pasmeigia vairuotoją, keleivių galvos atsitrenkia į aštrius instrumentų mygtukus ar kėdžių ornamentinį chromą. Padangų reklamos suteikia dirbtiną saugumo jausmą. Vairuotojai pamiršta stabdžių ribotumą — pačių stabdžių hidraulinei sistemai sugedus, jie tampa beverčiai.

Aišku, kilusi kritika daugumoje taikoma automobilių gamintojams, kurie nekartą yra atsakę, kad, jų nuomone, publika iš automobilio nori blizgesio, jėgos ir patogumo, o ne saugumo. Dėl to gamintojai automobilių tyrinėjimams išleidžia tik mažytę dalelę tų sumų, kurios eina stiliaus pakeitimo projektams. Tačiau atrodo, kad automobilių gamintojai yra jautrūs kritikai — General Motors šių metų pradžioje pranešė, kad visuose savo 1967 metų modeliuose įves antrą — pagelbinę — hidraulinę stabdžių sistemą, bei naują vairo stiebą, kuris sulinks mašinai atsitrenkus, tuo būdu apsaugodamas vairuotojo krūtinę. Rimtesnės pažangos galima laukti ateinančiais metais, nes krašto vyriausybė rodys didesnį susidomėjimą automobilių saugumu priėmus naują transportacijos įstatymą, kurį administracija yra pateikus Kongresui.

GLIAUDA KALBA AUTORIAMS

Jurgiui Gliaudai įteikta penkioliktoji "Draugo" romano premija (įdomu, kad šių metų premijos mecenatas yra dr. Petras Kisielius, AF Tarybos narys). Premijos įteikimo vakare Jurgis Gliauda tarė žodį. Štai kelios ištraukos:

"...Mūsų rašytojas yra nepaprastai konservatyvus. Ir benueinantys senieji, ir ateinantys jaunieji. Visi jie, tėvai ir vaikai, skirtingi forma, bet vienodi konservatyvumu. Tas konservatyvumas yra nenykstantis nostalgijos reiškimas; ištikimybė tai buičiai, kurią mūsų rašytojas paliko Lietuvoje, savo kraštą apleisdamas. Lietuvos peizažas ir žmonės rašytojo pasąmonėje tebegyvena tą patį gyvenimą, kuris realybėje jau buvo baigtas prieš dvi dekadas.

"...Naujų visuomenių dinamika, konfliktai, idėjos, kančios ir aistros — ar neatsiliepia į lietuvį rašytoją, kada mes imame mūsų siužeto centre jau naują lietuvį, nebe tą, kuris taip atkakliai įsigyveno sąmonėje, atėjęs jon prieš pora dekadų.

"...Tik tokia mūsų literatūra, kurios objektu taps mūsų epochos žmogus kaipo toks, bet ne rašytojo sentimentų deklaracija, grįš kada nors į laisvos Lietuvos ribas. Žmogus niekad nepasens, jis ateis be deklaracijų, kurių kupina mūsų poezija, jis gyvens be nebeegzistuojančio kaimo bakūžių, nes jis bus realus, tikras, paimtas ne iš iliuzijos.

"...Negailestinga laiko tekmė susendins mūsų sentimentus, padarys juos nesuprantamus vėlesnėms kartoms, bet dvasinės žmogaus audros visad atsilieps žmogui tol, kol jo dvasioje siautės tokios pat audros".

„ateitis"

skelbia jaunosios kūrybos konkursą; 600 dolerių premijų. Detalės "Ateities" sausio numeryje.

"Mes visi buvome susirinkę apkalbėti mūsų pareigas užrašant popiežiaus vizitą. Po pasikalbėjimo mudu su Vytu išėjome kavos. Jis atrodė puikioje nuotaikoje — išgėrė puoduką kavos ir traukė namo. Pasiūlė mane pavėžėti ant savo motociklo, kurį buvo pirkęs prieš kelias savaites. Aš padėkojau, bet atsisakiau. Nuvažiavo su plėvesuojančiu lietpalčiu. Aš galvojau — 'Jei tas paltas įsipins tarp ratų...' Po kelių valandų jį atrado sunkiai sužeistą gatvėje. Motociklas buvo sveikas. Dar niekas iš tikro nežino, kas atsitiko... sekančią dieną jis mirė ligoninėje..."

David Wilson, foto bibliotekininkas Pix Incorporated.

tas,

kas buvo,

kas

galėjo

būti

10. Vytas (g. 1931 II 4 Kaune) fotografas menininkas. Gimnazijos mokslą ėjo Vilkaviškyje, Grevene (Vokietijoje), 1951 baigė aukštesniąją mokyklą Amsterdame, N.Y. 1959 baigė Ohio univ. fotografijos meno studijas ir gavo bakalauro laipsnį. Baigęs studijas, 4 metus dirbo Newsweek redakcijoje, vėliau pradėjo verstis laisva fotografo profesija. Savo darbo fotografijų daugiausia parūpina šiems žurnalams: Saturday Evening Post, Newsweek, Look, Paris Match, US News & World Report, Ladies Home Journal bei enciklopedijoms. 1959 gavo tarptautinę US Camera žurnalo pirmąją premiją.

Lietuvių Enciklopedija, XXXII, 519 p.

Vytas Valaitis, jaunas ir gabus fotografas, mirė ligoninėje po motociklo nelaimės ant Queens Boulevard. Paliko žmoną Vandą ir tris dukreles. Vytautui Valaičiui buvo suėję 34 metai.

New York, 1965 m. spalio mėn. 4 diena.

"Pirmoji mintis, kai pamačiau Vytą ligoninėje buvo, kad jis bus nusiminęs, jog negalėjo sutikti popiežiaus... Kažkaip nesupranti įvykių grėsmės, kol jie nepasibaigė..."

Vanda Valaitienė kalbėdama US Camera redakcijos narei Mary Orovan

"Vidurnaktį suskambėjo telefonas. Skambino iš New Yorko. Žodžiai buvo trumpi ir aštrūs. Tokie kafkiški. Žuvo Vytas.

Prieš mane buvo naktis, kuri vis augo ir augo... Ir galvojau: greitkelis... Audėnaitė... Škėma... Mackus... Valaitis...

Ir taip greitkelyje motociklas pasauliui atėmė Vytą...

Kai naktis praaugo mane, galvojau, kodėl tas motociklas negalėjo būti mano?...

Ir čia užlūžta mano plunksna."

Jonas Šoliūnas "Draugo" priede

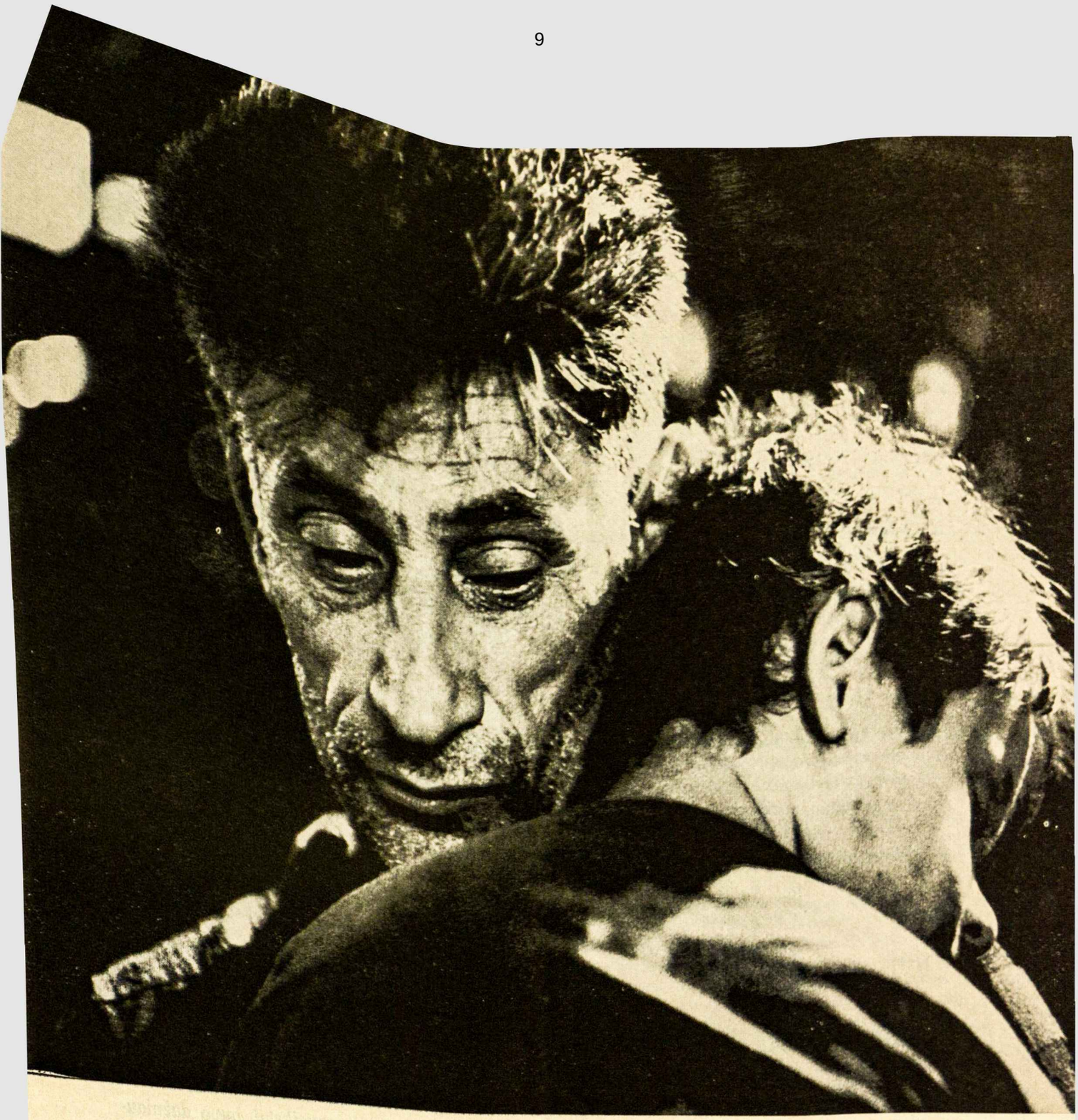

"Vienos fotografijos istorija nušviečia kai kuriuos Valaičio charakterio aspektus. Nuotrauka rodo seną, liūdną vyrą, kuris ant rankų laiko apiplyšusį berniuką...

Vytas pamatė šią porą vieną vėlų vakarą eidamas Broadway. Nuotrauką paėmė daug negalvojęs. Po kelių akimirkų, tačiau, pajuto reikalą užkalbinti nepažįstamąjį. Jis atrado, kad vyras buvo sezoninis darbininkas, tik kelionėje stabtelėjęs New Yorke. Berniukas ir vyras buvo jau ilgai nevalgę — Vytas jiems nupirko šiltą vakarienę. Vėliau ši nuotrauka išgarsėjo ir atnešė pinigo. Vytas pasisakė David Wilson, kad jis gailėjosi, jog nepaėmė vyro adreso ar jam ko nors neužmokėjo vietoje. Vytas ilgai bandė surasti šį vyrą, kad galėtų su juo pasidalinti nuotraukos finansiniu pasisekimu... bet jis negalėjo jo atrasti. Kažkaip šis vyras vis vaidenosi Vyto pasąmonėje".

Mary Orovan kovo mėnesio US Camera
— "Eulogy — Vytas Valaitis"

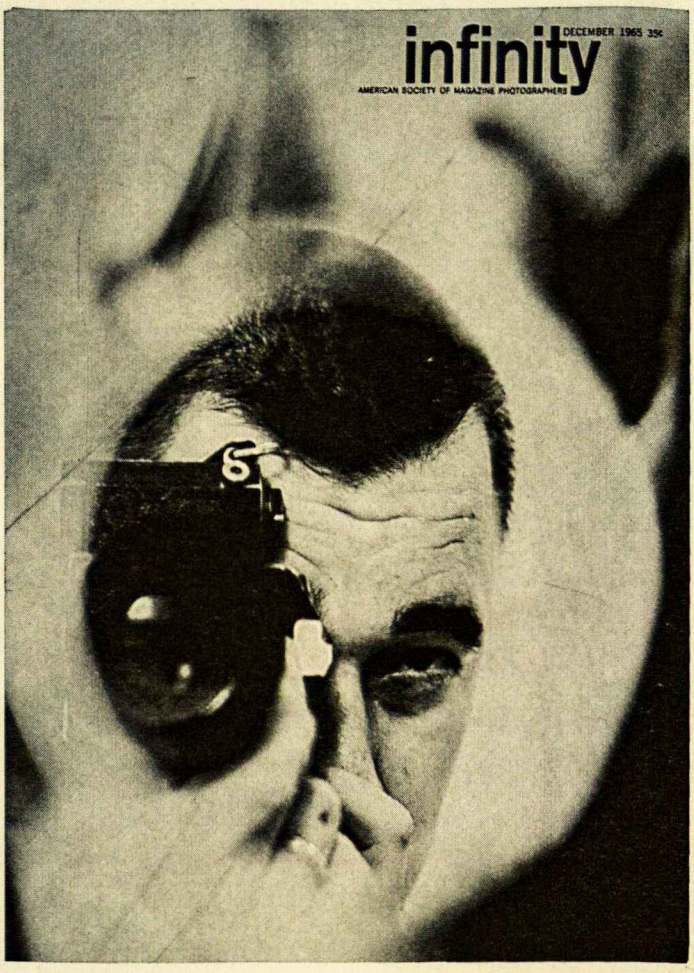

"Vytas buvo kur kas didesnis fotografas, negu bet kuris kitas iš daugumos mano sutiktųjų — jis buvo visiškai fotografavime pasinėręs".

Bob Engle — "Newsweek"

"Kalbant iš profesinio taško, Vyto buvo klasinis 35 mm reportažas. Jo tipiška poza: kūnas kiek pakrypęs, kameros krepšys prie šono, kaklas apkabinėtas daug mūšių mačiusių Nikonų, alkūnės prie šonų, ciklopinis kameros stiklas prie kaktos. Jis buvo labiausia namuose "on location". Jo patys svarbiausieji paveikslai buvo dažniausiai ištraukti iš gyvenimo srovės. Vytui ši srovė buvo ir miesto gatvėje ir Jungtinių Tautų salėse...

Fotografija dažnai nuvertinama kaip per artima ir laikina meno forma. Nuotraukas galima greitai padaryti ir spauda jas gali taip greitai sunaudoti. Todėl gal ir tinka ironija, kad Vyto ugnis buvo užgesinta prieš pilną užsiliepsnojimą. Labiau tikima galimybė yra, kad nuotraukos iš jo rinkinių ir toliau rodysis ir įamžins jo vardą. Jos buvo duoklė savo profesijos menui ir pasauliui, kuriame jis keliavo, nors tik taip trumpai."

Howard Harrison, Vyto Valaičio draugas ir bendradarbis, fotografų žurnale "Infinity" — 1965 m. gruodis

DR. DOMAS JASAITIS

"Laisvūnei minčiai Dievas negeidžia smurto ir grėsmės
Amžių tekmėje ji gimusi laisva,
Nors ir grandinėmis apkalta žaibais spindės."
A. Puškin

Romos Katalikų Bažnyčios padėtis nepriklausomoje Lietuvoje

Sovietų Rusijai 1940 metais okupuojant Lietuvą, joje buvo virš trijų milijonų gyventojų, kurie tikybomis apytikriai buvo taip pasiskirstę: Romos katalikų 80.5%, protestantų 9.5%, izraelitų 7.3%, stačiatikių 2.5% ir kitų 0.2%. Lietuviai, kurie sudarė 80.6% krašto gyventojų, buvo en masse katalikai — 94.4% ir beveik visi palaikė ryšius su Bažnyčia. Konstitucija garantavo visoms tikyboms laisvę tvarkytis pagal savo įstatymus bei kanonus. Tuo laiku Lietuvoje buvo dvi arkidiocezijos ir keturios diocezijos su trims arkivyskupais ir 9 vyskupais. Lietuvoje buvo 708 bažnyčios, 314 koplyčių, 37 vyrų religiniai namai su 508 vienuoliais ir 85 moterų religiniai namai su 950 vienuolių. Tikinčius aptarnavo 1439 kunigai. Veikė 4 kunigų seminarijos, kuriose buvo 425 auklėtiniai.

Vytauto D. Universitete Kaune veikė teologijos-filosofijos fakultetas, kuriame buvo dėstoma filosofija, socialiniai mokslai ir teologija. 1922 metais buvo įsteigta Katalikų Mokslo Akademija. Universitete veikė protestantų teologijos skyrius. Kitos tikybos turėjo savo tikybines mokslaines, kurios lygiai buvo valstybės remiamos. Vienuolės seserys vedė 35 vaikų darželius, 10 našlaičių prieglaudų ir 25 senelių prieglaudas. Jos aptarnavo 2 ligonines, nepilnamečių nusikaltėlių mergaičių įstaigą ir kurčių nebylių institutą. Kariuomenę aptarnavo 26 kapelionai. Juos turėjo ligoninės ir kalėjimai. Lietuvos ir Šv. Sosto santykius normavo 1927 m. sutartas konkordatas. Buvo įsikūrę visa eilė stambių katalikiškos pasaulėžvalgos organizacijų: kaimo jaunimo organizacija Federacija "Pavasaris" — 100.000, Katalikių Moterų Draugija — 42.000, Ateitininkų Federacija — 12.500, Kat. Mok. Sąjunga — 1.500 narių. Be to veikė Krikščionių Darbininkų Sąjunga.

bažnyčia po kryžium

1935 metais Lietuvoje buvo leidžiami 28 katalikiški laikraščiai ir žurnalai, kurių bendras tiražas siekė 7.000.000 egz. per metus. Savaitinis "Mūsų laikraštis" ir dienraštis "XX Amžius" savo turiniu, technika ir skaitytojų skaičiumi užėmė vieną iš pirmaujančių vietų krašte. Katalikiška visuomenė turėjo visą eilę specialių žurnalų: filosofijai — "Logos", teologijai — "Soter", "Tiesos Kelias" ir "Draugija", pedagogikai — "Lietuvos Mokykla", gamtos mokslams — "Kosmos", literatūrai — ""Athaeneum" ir bendroms problemoms — "Židinys" ir "Naujoji Romuva". Moksleiviams — "Ateitis", "Vaidilutė". Katalikiškų organizacijų visuomeninei ir socialinei veiklai planuoti ir derinti buvo sukurtas Katalikų Veikimo Centras.

Nepriklausomos Lietuvos katalikų įnašas ir reikšmė valstybės gyvenime ir kultūriniuose baruose buvo svarūs ir reikšmingi. Todėl popiežius Pijus XII, įvertindamas Lietuvos katalikų ideologinį gyvastingumą ir tobulą susiorganizavimą, 1939 metais priimdamas Lietuvos atstovo kredencialus, pavadino Lietuvą priekine katalikybės sargyba Europos Rytuose.

Pirmos sovietinės okupacijos padariniai

Raudonasis tvanas užliejo mūsų gimtinę 6.15. 1940 m. Jo siuntančios bangos suskaldė į šipulius valstybės laivą. Smurtiškai, įnirtusiai, irracionalių impulsų stumiami, jie vykdė savo himno herostratinius šūkius:

"Pasaulį seną išardysim
Iš pačių pamatų ir tuo
Naujai pasaulį atstatysim..."

Jau 6.25.1940 m. raudonosios Maskvos gauleiterio Dekanozovo įsakymu sudaryta prokomunistinė vyriausybė Lietuvai dekretavo absoliutišką atskyrimą Bažnyčios nuo valstybės, o 6.30.40 vienašališkai nutraukė konkordatą su Šv. Sostu ir įsakė nuncijui arkivyskupui L. Centozo išvykti iš Lietuvos. Atskyrimas nuo valstybės tai menka žala Bažnyčiai. Tasai nelemtas valstybės-Bažnyčios santykių kamuolys nėra susidaręs Bažnyčios iniciatyva, bet daugeliui teisinių ir politinių dėsnių diktuojant. Paskutinių amžių Europos ir kitų žemynų valstybių santvarka įrodė, kad Bažnyčia yra pajėgi vykdyti savo uždavinius ir laicistinėje teisinėje santvarkoje. Tuo pačiu laiku ir vyriausybėms išaiškėjo, kad Bažnyčia yra svarbus veiksnys visuomeniniame ir kultūriniame gyvenime, kaip dorinis ir auklėjantis faktorius. Bažnyčia savo mokslu ir įtaka įdiegia savo nariams dorinius pradus, kuriais ir demokratinių valstybių įstatymai grindžiami, ir tuo ji gelbsti visuomenės solidarumui ir rimčiai ir didžiųjų valstybės uždavinių — tautinių ir kultūrinių — ugdymui ir palaimingam sprendimui.

Bažnyčiai tiksliau ir naudingiau remtis laisva visuomene, bet nebūti, kad ir dalinai, priklausomai nuo šalies vyriausybės, nes jos sąstatas ir jos vedama linija ne kartą kertančiai susikryžiuoja su Bažnyčios amžinomis tiesomis. Bet komunistinės vyriausybės įvykdytas atskyrimas nebuvo nė separacija, nė divorsas dviejų — valstybinių ir tikybinių — galių, bet priverstinis marijažas, nulemtas smurto ir neapykantos. Vadinamas atskyrimas, neva teisinis, tapo faktiniu Bažnyčios pavergimu, kurio galutinis tikslas yra neribota sunaikinimo kova prieš religiją ir tikinčiuosius. Tikrumoje tai nebuvo atskyrimas, bet smurtiškos užmačios Bažnyčią ir jos organizaciją suvalstybinti, paversti ją komunistinės mašinerijos dalimi, kuri turėjo savo valia padėti įgyvendinti komunistinę ideologiją, pagrįstą filosofiniu materializmu. Bet toksai reikalavimas yra absurdiškas. Bažnyčia apsisprendė vykdyti Kristaus patarimą: "Atiduokite cezariui kas yra cezario ir Dievui, kas yra Dievo"... Tikinčiųjų rūstus tylėjimas nereiškė sutikimo, bet atitiko lotynų posakį: "Cum tacent clamant". Burtai buvo mesti. Nors de jure visi tiltai tarp valdžios ir bažnytinės hierarchijos buvo sudeginti, bet de facto šiokie tokie santykiai buvo palaikomi. Okupacinė valdžia juos naudojo įsakymams ir reikalavimams pateikti, o bažnytiniai atstovai savo protestams ir savo nuomonei pareikšti. Dekanozovas, Lietuvos susovietintojas, laike vieno pasimatymo su vyskupu Brizgiu išdėstė nedviprasmiškai komunistinės valdžios pažiūras į religiją, jos ateitį ir būklę naujoje santvarkoje. Jis reikalavo, kad katalikiška dvasininkija tinkamai suprastų susidėjusias aplinkybes ir būtų palanki bei lojali naujai santvarkai. Šioje srityje negali būti jokių iliuzijų.

Mažutė Lietuva atiteko sovietiškam Galijotui. Kas Sovietų Rusijoje buvo padaryta su bažnyčia laike 20 metų. Lietuvoje bus padaryta dviejų-trijų metų laikotarpyje. Tačiau laike pirmos okupacijos (1940-41) tarybinė valdžia nevykdė pilnumoje religinio genocido planų. Ji buvo perdaug užimta Lietuvos gyvenimo sovietinimu. Be to, kabantis artėjančio karo su Vokietija pavojus vertė ją būti santūria ir nesukelti masinio lietuvių tautos sukiršinimo. Jie darė net kaikurias nuolaidas, pvz. leido atidaryti Kaune kunigų seminariją, nors jos patalpas sekvestravo. Trumpai: bolševikiniais tempais dekretas sekė dekretą. Jų visų tikslas buvo išstumti religiją iš viešo gyvenimo, iš žmonių sąmonės, sugriauti Bažnyčios materialinę bazę, atimti iš kunigų bet kokį pragyvenimo šaltinį ir tuo palaužti jų atsparą. Šalia to komunistinė spauda keikė kunigus esant liaudies priešais. Komunistiniai mitingai darydavo nutarimus, kad dvasininkai turi būti naikinami visomis priemonėmis. Galop NKVD Saugumo komisaras Gladkovas įpareigojo visas NKVD agentūras sudaryti visų tikybų dvasininkų sąrašus ir atkreipti ypatingą dėmesį į jų įtakingumą žmonėms ir krašto politinėms nuotaikoms. Dabar jau yra žinoma, kad tai buvo pasiruošimas lemiančiam smūgiui dvasininkus sunaikinti fiziniai arba deportacijom.

Reikia su pasididžiavimu pabrėžti, kad NKVD pastangos, remiamos bauginimų, didelių pinigų siūlymų padaryti kunigus savo slaptais šnipais ir kunigų luomo solidarumo laužytojais, buvo bergždžios. Tokių judošių Lietuvos kunigija, galima sakyti, beveik nedavė. Nepavyko NKVD priešiškai nuteikti tautos mases prieš savo kunigus. Amžių tekmėje išaugęs tarpusavis pasitikėjimas nebuvo sugriautas. Esu įsitikinęs, kad abiejų (bolševikų ir nacių) okupacijų metais santykiai, ryšiai tautos ir kunigų tik sustiprėjo, tapo subtiliškesni. Draugas pažįstamas varge!

Staiga įsiliepsnojęs karas neleido NKVD įvykdyti paruoštus dvasininkų sunaikinimo planus. Laike masinių lietuvių išvežimų (6.14-15.1941) buvo išvežti tik devyni kunigai. Bebėgdami NKVD daliniai bestiališkai sunaikino ir nužudė 15 kunigų.

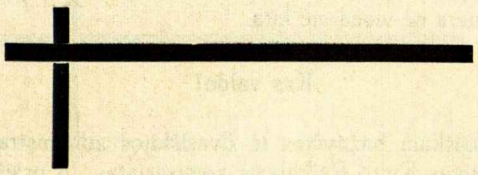

Antros sovietinės okupacijos padariniai (1945-1965)

Šitas laikotarpis gali būti suskirstytas į tris periodus: I. 1944-1954 m. karo ir pokariniai metai, II. atodrėkio periodas 1954-57 m. ir III. sustiprinto puolimo laikotarpis galutinam bažnytinės organizacijos ir tikinčiųjų ideologijos sunaikinimui. Antrosios komunistinės okupacijos pirmasis dešimtmetis prisotintas dvasinio ir fizinio smurto veiksmais prieš Bažnyčią ir tikinčiuosius. 1945-46 metais jis buvo siauresnės apimties, nes masinis lietuvių partizanų ginkluotas pasipriešinimas darė jį negalimu. Bet vėliau jie, militariniai apvaldę kritišką padėtį, pavartojo žiaurias priemones ne tik Lietuvai sutarybinti, bet ir nulietuvinti ir nukrikščioninti.

Didieji smūgiai buvo nukreipti į Bažnyčios vadovybę ir visą dvasiškiją. Tokia buvo kovojančio komunizmo generalinio štabo strategija ir taktika. Buvo sugalvotas smurtui provokacinis pretekstas. V.R. Komisaras pareikalavo, kad vyskupai pasmerktų tautinę rezistenciją ir ragintų partizanus pasiduoti. Vyskupai nesutiko tai padaryti. NKVD grėsmė virto smurtu. Pirmutinis buvo areštuotas Telšių vyskupas V. Borisevičius ir 1.3.1947 metais Vilniaus Lukiškių kalėjime buvo nuteistas mirti. Bet atrodo, kad NKVD vengė įvykdyti nuožmų sprendimą. Jis, kaip bevardis numeris, buvo išgabentas į Kazachstaną ir ten lėtu marinimu nužudytas. 1946 metais gale buvo suimtas Telšių vyskupo pagelbininkas Pr. Ramanauskas ir nuteistas išvežimui į Sibirą. Apytikriai tuo pačiu laiku neteko laisvės Kaišiadorių vyskupas T. Matulionis ir Vilniaus arkivyskupas M. Reinys. Pastarasis jau negrįžo į Lietuvą, nes II.8 1953 metais mirė Vladimirovo kalėjime. Kadangi karo audra išbloškė kitus tris mūsų vyskupus į tremtį Vakarų Europoje, tai Lietuvoje katalikybės sargyboje budėjo Panevėžio vyskupas K. Paltarokas, miręs I.3.1958 metais. Kunigų likimas buvo panašus. 1946-49 metais iš Lietuvos buvo ištremta į sunkiuosius darbus apie 180 kunigų. Galutinai buvo išdraskyti vienuolynų likučiai. Daugelis vienuolių irgi buvo deportuoti. Lygiagrečiai buvo uždaryta daug parapijinių bažnyčių (1962 liko 575) ir visos (314) koplyčios. Tikintieji buvo apiplėšti ir netekę galimybių ginti savo teisinius ir medžiaginius reikalus. 1944-54 metų laikotarpyje vyko visos lietuvių tautos, religijos ir tikinčiųjų mėšlungiška, krauju pasruvusi agonija. Stalinui mirus (1953) prasidėjo politinis atodrėkis, kurio metu atsileido teroro varžtai. Buvo sustabdytas fiziškas tautos ir dvasiškijos naikinimas. Sovietų Sąjungos Kom. P.C. Komitetas savo potvarkiu (II.10.1954) pasmerkė iki tol vykdytos antireliginės kovos būdus ir įsakė ją vykdyti sustiprintomis ideologinėmis priemonėmis.

1953 ir 1954 metais paskelbta amnestija įgalino į Lietuvą grįžti 35.000 tremtinių. Leido grįžti vyskupams Ramanauskui ir Matulioniui. Tačiau neleido jiems valdyti savo vyskupijų ir susisiekti su savo dvasiškija ir tikinčiaisiais. Vysk. Ramanauskas buvo apgyvendintas Švėkšnoje. Susirgęs pateko į Telšių ligoninę ir mirė 10.15.1959 metais. Arkivyskupas Matulionis privalėjo gyventi Šeduvoje ir mirė 8.20.1962 metais. Jo vysk. pagelbininkas V. Slatkevičius irgi buvo nušalintas nuo pareigų ir nutremtas į N. Radviliškį. Tačiau okupacinės valdžios sutikimu buvo konsekruoti vyskupai Julijonas Steponavičius ir Petras Maželis. Šv. Sostas paskyrė pirmajam valdyti Vilniaus ir Panevėžio diocezijas. Bet po trumpo laiko jis tapo ištremtas į Žagarę, kur ir dabar gyvena. O vyskupui Maželiui pavesta Telšių diocezija, kurią jis dabar valdo, nors ir yra sunkus ligonis. Okupantai teigia, kad dėl tos priežasties jis negalėjo atvykti į II Vatikano Suvažiavimą.

Laikui bėgant susidarė tokia Lietuvos diocezijų administravimo schema: prel. Paulius Bakšys — Kaišiadorių ir Panevėžio, prel. Č. Krivaitis — Vilniaus ir Juozapas Labukas-Matulaitis, konsekruotas Romoje 12.15. 1965, Kauno ir Vilkaviškio diocezijų. Matome, kad laike 20 metų įvyko tokie dideli pakitimai Lietuvos episkopate. Jie įvyko rūsčios ideologinės kovos eigoje. Už tų skaitlingų pakitimų ir vardų slepiasi mūsų bažnytinių valdovų neatlaidi atspara ir didelės kovos. Reikia tikėtis, kad mūsų istorikai joms neleis paskęsti užmaršoje, bet sukurs veikalus, kuriuose bus atskleista ir asmeninė vyskupų drama ir visų tikinčiųjų kova ir kančia.

Atodrėkio metais okupantai leido pataisyti keliolika bažnyčių ir pastatyti naujas Švenčionėliuose ir Klaipėdoje. Pastaroji bažnyčia buvo baigta statyti 1960 metais. Bet šventinti jos neleido. Jos statytojai kunigai Liudas Povilionis ir Bronius Burneikis buvo apkaltinti sulaužę įvairius ūkinius nuostatus ir buvo nubausti 8 ir 4 metus kalėjimo. Drauge buvo nuteisti ir įmonių direktoriai davę medžiagą statybai. Bažnyčios bokštai buvo nugriauti, o pastate įrengta koncertų salė. Tai vienas ryškiųjų pavyzdžių iš dabartinių laikų antireliginės kovos. Atrodo jų neturėtų būti, nes S.S. Kom. Partijos C. Komitetas (II.10.1954) paskelbė nutarimą: "Dėl klaidų vykdant mokslinę-ateistinę propagandą", kuris skamba: "Būtina turėti galvoje, kad įžeidžiamieji veiksmai prieš bažnyčią, dvasininkiją, tikinčius piliečius nesuderinami su partijos ir valstybės mokslinės-ateistinės propagandos linija ir prieštarauja TSRS konstitucijai, suteikiančiai tarybiniams piliečiams sąžinės laisvę".

Sustiprintas puolimas

Tačiau vistiek atodrėkį pakeitė griežtos kovos etapas. Ją vykdo visagalė partija, panaudodama visas pagelbines organizacijas — komjaunimo sąjungą, pionierius, profesines sąjungas, mokyklas (Mokslo Akademiją, universitetus ir kt.) Visi valstybiniai tarnautojai, mokytojai ir gydytojai įpareigoti pulti religiją ir jos visas viešas apraiškas. Tarybinė vyriausybė skiria tam reikalui neribotas lėšas. O tais atvejais, kur sutinkamas atkaklesnis pasipriešinimas, šaukiamasi NKVD pagalbos.

Partinius planus vykdo Politinių ir Mokslinių Žinių Skleidimo Draugija. 1960 metais ji jau turėjo 779 propagandistų grupes. Jai talkininkauja daugiau kaip 15.000 įvairių mokslo šakų lektorių ir visuomenininkų. 1954 me-

tais buvo padaryta apie 1853, o 1964 metais jau apie 40.000 priešreliginių paskaitų. ("Komunistas", 1964, lpkr. mėn.) Šalia žodinės propagandos okupuota Lietuva prisotinta antireligine literatūra. Iki 1954 metų buvo atspausdinta apie 1500 antireliginių straipsnių, knygų ir brošiūrų. "Sovietskaja Litva" paskelbė, kad buvo atgabenta iš Sovietų Sąjungos rusų kalboje apie 5.000.000 egz. tokios pat literatūros. Tikintiesiems buvo leista 20 metų laikotarpyje atspausdinti tik vieną maldyną ir vieną kalendorių. Negalima skleisti religinio turinio raštų net ranka rašytų. Jie kvalifikuojami, kaip "ilegalė literatūra, skleidžianti prietarus". Už tai taikomos skaudžios bausmės. Įvežimas tikybinių knygų ir devocionalijų yra uždraustas. Dabar gamina antireliginius filmus: "Pasaulio sukūrimas", "Gyvenimo prasmė", "Kalakutai", "Kryžiaus šešėlyje" ir kt. Juose bandoma griauti ne tik religiniai pradai, bet šlykščiai išniekinami šventieji, stebuklai, iškeliama, kad dvasininkai yra žemos doros, nacių bendradarbiai ir darbo žmonių siurbėlės.

Tam pačiam tikslui plačiu mąstu naudojamas radio, televizija ir ateistiniai muziejai. 1962 metais uždarytoje šv. Kazimiero bažnyčioje Vilniuje įsteigtas centrinis ateistinis muziejus, kuris turės ruošti kilnojamas parodas. Jo direktorius yra ekskunigas Markonis.

Ypatingą ateistinių propagandistų grupę sudaro buvę kunigai — Pauliai, tapę Sauliais. Mums yra gerai žinoma su kokiu uolumu Saulius iki savo atsivertimo persekiojo Kristų ir krikščionis. Jų priešakyje yra Ragauskas, veikalo "Ita Missa est" autorius, ir Markonis. Bet komunistai negali pasigirti iškunigių gausumu. Vittorio Vigneri straipsnyje "Soviet Policy Toward Religion in Lithuania" (Vardys, psl. 226) sumini jų skaičių 12. Nepriklausomoje Lietuvoje kunigų buvo 1439. TASS agentūra 1954 m. pranešė, kad jų buvę 741. Tad išeitų, kad okup. Lietuvoje kunigų atskalūnų yra mažiau 2%. Žinodami, kad Lietuvos kunigas yra beteisis, dažnai persekiojamas, niekinamas, gyvenąs medžiaginiai apiplėštų tikinčiųjų kukliomis aukomis, galima didžiuotis jų ištikimybe Kristui ir kenčiančiai krikščioniškai visuomenei ir tautai. Tik idėjinis įsitikinimas, tik persekiojamos krikščionybės vidinės jėgos gimdo tokius karžygiškus dvasininkus.

Prieš komunistų ateistines smurtines užmačias kovoja ir kitos krikščionybės šakos. Komunistų spaudoje buvo aprašytas atvejis, kada į teismą buvo patrauktas adventistų dvasiškis Virbickis ir jo žmona, apkaltinti "sužaloję savo vaikų kūną ir sielą" — nedavę jiems komunistinio auklėjimo. Kaltinamasis drąsiai pareiškė: "Svarbiausios mano pareigos (pamokslavimas) man yra uždėtos Dievo, o antreilės — vaikų auklėjimą atlieku tiek, kiek jis suderinamas su pirmaeilėmis". Bet liaudies teismas, matomai vaduodamasis tariama komunistinės laisvos sąžinės samprata, nusprendė atimti vaikus iš tėvų ir atiduoti juos sovietinėms institucijoms. Nėra abejonių, kad nepalūžusiems dvasininkams įmanomiau savo idėjinį integralumą išlaikyti, jį ginti ir daryti įtaką tikintiesiems, nes jie nėra "tik pusė žmogaus", kokiais yra daugis ateistinių propagandistų. Dvasininkai visą savo asmenybę pasiaukojančiai atiduoda savo idealams. "Pusės žmogaus žmogui, pusės žmogaus idėjiniams laimėjimams neužtenka", barančiai nusiskundžia L. Juozėnas "Jaunimo Gretose" 1962, gr.

Šv. Sostas, norėdamas sušvelninti tikinčiųjų tragišką būklę, daro nenuilstamas pastangas, kurių dažnai mes ir nežinome, ją palengvinti, sušvelninti. Kai kas kaltina jį už tai opurtunizmu ir nuslinkimu nuo idėjinių pozicijų. Bet tai nėra nė viena, nė kita.

Kas valdo?

Faktiškam bažnyčios ir dvasiškijos administravimui yra įsteigtas Kulto Reikalams komisariatas. Jo priešakyje yra Raudonojo Kremliaus nominuotas ir vyriausiojo Lietuvos čekisto Sniečkaus patvirtintas komisaras Rugienius. Jis skelbia neatšaukiamus ir neginčytinus įsakus, tvarkančius iki smulkmenų Bažnyčios reiškimąsi ir dvasiškijos funkcionavimą. Jis net nustato kur ir kaip ilgai gali gausti bažnyčių varpai. Be jo sutikimo nė vienas kunigas negali eiti savo pareigų, negali vykti į kitas parapijas laikyti pamaldų arba pasitraukti iš jam paskirtos gyventi vietovės. Jis kilnoja klebonus ir vikarus ten, kur nori. Jis užpildo vakuojančias pozicijas. Kadangi kunigai atsisako užimti vietas ir eiti pareigas be savo vyskupo ar administratoriaus leidimo, tai atsiranda parapijų neturinčių savo klebono. Tikrovėje, net ir vyskupai neturi veikimo ir sprendimo galios, ir priversti prisitaikyti jo spaudžiantiems potvarkiams. Komisarui liepiant buvo uždaryta 405 bažnyčios ir koplyčios. Paliko veikiančių tik 581. Baigiama smaugti ir vienintelė Kunigų Seminarija Kaune. Pradžioje joje buvo 150 klierikų, vėliau jų skaičius buvo mažinamas — 75-60, 45 ir 1963 m. norma buvo tik 25. 1964 m. ją baigė 5. Rugieniaus smurtiškai vykdoma politika įrodo, kad jis nėra kulto reikalams komisaras, bet greičiau jo likvidatorius.

Gigantiškas komunistinis piautuvas ir kūjis jau 25 metai grąsina ir žeidžia mūsų tautos ir tikinčiųjų egzistenciją. Laisvę mylinčių gruzinų patarlė sako: "Sunkus kūjis triuškina stiklą, bet kietąjį plieną paverčia kardu". Galima džiaugtis, kad mūsų tauta ir tikintieji nebuvo trapus stiklas, bet kiečiausias plienas! Dvasiškija, atsirėmusi į tikinčiuosius, išdrįso ir sugebėjo išlaikyti pakankamą dvasios nepriklausomybę ir sukūrė naujus būdus palaikyti savitarpiniams ryšiams. Jie organizuoja sporto klubus, šokius, skaitymo ratelius, moksleivių, pasivadinusių objektyviais idealistais, kuopeles. Slaptai, kaip pirmais krikščionybės amžiais lanko tikinčiuosius, ligonius, įsteigia pasauliečių "daraktorių" vadovaujamas slaptas mokyklėles, mokinančias katekizmą, slaptai krikštija ir laimina jau civiliai susituokusius. Religija pavergtoje tėvynėje yra žiauriai naikinama, bet iki šiandien ji yra gyva, karžygiška. Lietuvos tikintieji vykdo komunizmo sulaikymo (containment) kovą. Jie būtini pagalbos. Ar turime pakankamai įrodymų, kad laisvėje gyvenantys keli šimtai lietuvių kunigų ir šimtai tūkstančių tikinčiųjų būtų masiniai įsijungę į jos organizavimą, kad savo veržliais darbais būtų sukėlę kitų tautų tikinčiuosiuose ir demokratinėje visuomenėje aktingą jiems užuojautą ir neatlaidžiai skatinę įvairias tarptautines organizacijas, kurių tikslai yra ginti žmogaus laisvės ir sąžinės laisvę, iškelti aikštėn okupantų daromą smurtą ir surasti būdus tai pasmerkti ir net sustabdyti? Ar reikia priminti, kad mes būsime pakaltinti pareigos neatlikimu. Ir tylėjimu, neveikla galima nusikalsti!...

Kaip sekasi kova prieš religiją?

Mes gerai žinome, kaip priešreliginė kova ok. Lietuvoje vykdoma. Bet jos laimėjimai nėra tiksliai žinomi.

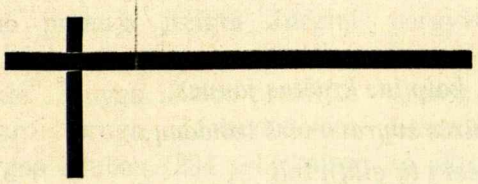

Okupantų propaganda džiaugiasi pasiektais laimėjimais. Būtų netikslu ir be pagrindo jų visus teigimus atmesti. Bet nepropagandiniuose bolševikų raštuose surandama daug medžiagos, parodančios, kad priešreliginė kova sutinka dideles, neretai nenugalimas kliūtis, kad ji iki šiol tik dalinai pasiekė savo tikslo, kad religinė hidra (bolševikų terminas) pasirodė esanti ne dešimtgalvė, bet šimtagalvė ir kad religija mūsų tėvynėje nėra nužudyta. Rimtos ir įdomios medžiagos tuo klausimu pateikia "Laiškai Lietuviams" rugsėjo mėn. 1965 m. Aš stabtelsiu prie juose paskelbtos "Šiaulių pradinės mokyklos 312 mokinių šeimų studija". Apklausinėjimo duomenimis remiantis mokinių tėvų šeimos suskirstytos į penkias grupes:

I grupė — 96 arba 30.8% mokinių tėvų šeimose religinių žmonių nėra ir jokia religinė įtaka vaikams nedaroma. Nieko nepasakyta apie antireliginę įtaką.

II. — 74 — 23%. Tos grupės tėvai iš esmės atsikratė religiniais prietarais. Tačiau šiose šeimose dar kultyvuojamos bažnyčios tradicijos, motyvuojant tuo, kad nenorima išsiskirti iš kaimynų: "Ne mes vieni tokie". Daugelyje šios grupės šeimų gyvena religingos senelės, kurios stengiasi auklėti anūkus religine dvasia. Jei tokia stambi tėvų grupė (23%) pasiduoda apsupančios visuomenės įtakai (nenorima išsiskirti iš kaimynų) tai įsakmiai parodo, kad visuomenė **en masse** yra religinga.

III. — 6 — 2% — Tragiška grupė. Joje vienas iš tėvų atsikratęs religiniais prietarais, kitas (dažniausia motina) religinga. Neabejotina, kad tikinti motina įlies nežinia tikybinius jausmus į savo vaikų krūtinę.

IV. — 89 — 28.5%. Šitos grupės šeimos tėvai yra svyruojantis arba indiferentai. Jie neturi tvirto nusistatymo vaikų auklėjimo klausimais. Jie nesunkiai sutinka su mokyklos reikalavimais neskiepyti vaikams religinės ideologijos. Bažnyčios tradicijos kultivuojamos visose šios grupės šeimose. Daugelyje šios grupės šeimų religine dvasia auklėja senelės.

V. — 47 — 15.1%. Šių šeimų tėvai yra stipriai tikintys. Šiose šeimose vaikams daroma aktyvi religinė propaganda. Tėvai priešingi ateistiniam auklėjimui mokykloje. Daugelyje šeimų aktyviai talkininkauja senelės. Prieš vaikus čia susidaro stiprus religijos frontas, kuriam palaužti mokykla turi padaryti daug pastangų. (Tarybinė mokykla, 1965, vasaris).

Iš tos anketos negalim daryti išvadų, atvaizduojančių visos šalies tėvų religinį nusiteikimą, nes ji apima tik 0.2% visų gyventojų. Ji liečia miesto gyventojus, kurių tarpe daug valdininkų ir dėl galimų sankcijų savo credo neatskleidžia. Dar reikia pridėti, kad anketą darė komunistinis aktyvas, kurio objektingumu pasitikėti negalima.

Susumuodami skaitlines, darome išvadą. Apie 30% šeimų tėvų yra atitrūkę nuo religijos ir nedaro pozityvios religinės įtakos į savo vaikus. Apie tokius ir gal apie dalį kovojančių antireliginių kalba "Epitafas" ateistinių paskaitų lektoriai:

Kovojau prieš melą,
Kovojau prieš rojų,
Ir leidau anūkams pakrykštauti,
Man plyšo širdis,
Kad mano anūkai pakrikštyti.
(Šluota, 1963, 15 Nr.)

Apie 70% šeimų tėvuose religinė nuotaika išlikusi, nes jose kultivuojama bažnytinės tradicijos. Jos kultivavimas okupuotoje Lietuvoje yra savos rūšies ideologin's apsisprendimų credo, atvaizduojantis ištikimybę lietuvių tautos kultūrai ir pilietiškų laisvių demonstracija.

Tai yra pavergtos tautos atspara ir įrodymas, kad ji nėra palaužta nelygioje kovoje už tautinę, kultūrinę ir pasaulėžvalginę egzistenciją. Bažnytinių tradicijų kultyvavimas nėra prabangos reikalas tuščiaviduris, beprasmis reiškinys, kokiu jos neretai būna šalyse, nesančiose komunistų smurtinėje politinėje ir ideologinėje baudžiavoje. Okupuotoje Lietuvoje kiekviena šeima pasilikusi ištikima toms tradicijoms ir jas praktikuojanti yra vienaip ar kitaip diskriminuojama ir tolydžiai kenčia: jie koliojami tamsuoliais, atsilikėliais, fanatikais, jų vaikams daug sunkiau patekti į aukštesnes mokyklas, gauti geresnį darbą, atlyginimą, gyvenamąjį plotą.

Ta anketa išryškina, kad senelė-močiutė yra didžiausia ir nepavargstanti krikščionybės saugotoja ir apaštalė. Caro laikais lietuvių kalbą puoselėjo motina verpdama. Dabar jos nėra namuose, nes komunistinėje santvarkoje vyro uždarbis pajėgia išlaikyti tik 1.8 asmenį. Todėl turi dirbti ir motina. Reikia tikėti, kad atsiras antras Petras Rimša, kuris tą istorinės reikšmės faktą įamžins bronzoje ar marmure.

Tad nereikia nustebti, kad Maskvos žurnalo Ogonek (Ugnelė) korespondentas, apvažinėjęs Lietuvą, paskelbė, kad Lietuvos gyventojai tebėra religingi ir šventomis dienomis gausiai lanko bažnyčias. Panašių žinių užtinkame "Tarybinis Mokytojas", "Šluota", "Jaunimo Gretos", "Lietuvos Pionierius" žurnaluose. Apie tai kalba ir Vilniaus radio siųstuvas. Panašų susirūpinimą išryškino L.K. Partijos C.K. Plenumas (1963), kuriame buvo išimtinai svarstoma priemonės sėkmingesnei kovai prieš religiją.

Jau mūsų minėtas Vittorio Vigneri (prof. V.S. Vardžio veikale, 234) naudodamasis rimtais informacijos šaltiniais teigia: "Lietuvoje krikštijami beveik 100% vaikų, 80% laidojimų yra religiniai ir apie 60% vedybų palaiminama bažnyčioje". Tos skaitlinės nustoja dalinai savo aktualumo, nes nenurodyta jų surinkimo laikas. Turbūt tikrovė slypi tarp mano analizuotos komunistinės anketos ir jų optimistinių skaitlinių.

Lietuvių tauta nuo pat savo istorinės pradžios buvo religinė tauta. Tikėjimas buvo jai aukščiausia vertybė ir apjungiantis veiksnys. Gal galima bandyti tuo aiškinti lietuvių toleranciją kitų tikybų atžvilgiu. Net didžiausios politinės galybės laikais, kuomet mūsų laisvės ženklas Vytis nekliudomai pasakiškais šuoliais matavo erdvę tarp Baltijos ir Juodosios jūros, Lietuvos valdovai nesikėsino į kitų tautų, patekusių į jų valdžios orbitą, tikybą ir tautiškumą. Nenorėjo iš kitų atimti tai, ką patys

PŪGA

ŽIŪRĖK...

Žiūrėk, kaip tos baltos būrės plazda,
Kaip švelnus vėjelis jas pučia tolyn.
Žiūrėk, kaip saulelė ten leidžias,
Lyg krentanti į jūrą gilyn!
O! Kaip tie pilki debesėliai per dangų slenka lyg
per jūros putas —
Ir kaip žvaigždutės debesėliuos slepias,
Lyg jaunas vaikas tėvynės laukuose.

Žiūrėk, kaip tas kraštas jaunas,
Kaip būrės svyravo virš vandenų,
Ir veržėsi į tą gilųjį tolį
kur saulė spindėjo — O! taip šviesi!

Bet krito ta saulė šviesioji
Ir sugėrė jūra jos spindulius.
Pilki debesėliai maldą kalbėjo,
O žvaigždutės daugiau nesislėpė juose.
Kartu ir dingo vaikutis jaunasis —
— Jo kapą rasi ten toli laukuose.

---

labiausiai brangino. Nelengva suprasti, kad jie patys tiek daug pralieję kraujo už tikėjimą ir laisvę, neapykantos ir kerštо kitiems tikėjimams neišsiugdė. Tačiau tapę krikščionimis buvo tokie pat ištikimi krikščionybei, kaip pirmajai savo tikybai. Kelius amžius kovoję už savo Krivių Romuvą, jie kovoja ir už Kristų, mūsų tėvynės Rūpintojėlį.

Aš kviečiu tikėti, kad mūsų tauta tą kovą laimės. Mūsų ar sekanti karta išgirs žodžius: "Galilėjieti, Tu nugalėjai". Tik šitą kartą juos ištars ne Julijonas Atskalūnas, bet ateistinio materializmo skelbėjai ir prievartautojai.

Bažnyčia grįžta į pasaulį

Paskutinio šimtmečio didžiųjų popiežių enciklikos ir ypatingai Jono XXIII Pacem in Terris, skirta visiems geros valios žmonėms, yra Homo Christianus — krikščioniško žmogaus — teisių, laisvių ir pareigų deklaracija. Tai Evangelija valstybės, tarptautinės teisės, sociologijos moksluose. Jono XXIII **aggiornamento** širdis (esmė) yra Bažnyčios grįžimas į pasaulį, kurį ji tiek daug šimtmečių vedė, jis yra grįžimas į gyvą žmonių kultūrą. Tik tuomet Bažnyčios skelbiama Gera Naujiena taps suprantama ir neatstumiama. Istorija su pasibaisėjimu mums primena baisius 30, 100 metų karus, kurie sunaikino ištisus kraštus, išžudė kelias kartas žmonių. Jų vyksme žmogus nusidėjo, suklupo, bet iš to chaoso jis sugebėdavo prisikelti, išsilaisvinti, nes anų laikų žmonės savo dorovėje turėjo idėjines vertybes, kurių išniekinimas — žudymas buvo laikomas šventvagyste, didžiuoju nusikaltimu. Kaip vienišas laivas, paklydęs jūroje, su nulaužtomis būrėmis, užmatęs žybčiojantį švyturį įplaukia į saugų uostą, taip žmogus, griaunamas demoniškų galių, bet turėdamas savyje Kristaus įžiebtą kelrodę Saulę, surasdavo savyje galių išsiveržti iš likiminių elementų prievartos.

Pacem in Terris paskelbtas **aggionamento** reiškia, kad katalikybė veržiasi takeliais, takais, keliais ir vieškeliais į žmogaus sąmonę, į žmonių egzistencinį gyvenimą. Viešas gyvenimas, kultūra priklauso krikščionims, kaip ir kitoms pasaulėžvalgoms. Krikščionybė turi teisės to norėti ir pagrindo tai daryti, nes ji milžinišką dalį jos išsaugojo ir naujai sukūrė. Golgotoje pralietas kraujas savo beribiu, visa atperkančiu pasiaukojimu ir atleidimu, Jame slypinčiais visuotiniškumo pradais apjungė Rytų mistiką, Atėnų išmintį ir Romos teisines idėjas. Žmogaus genijus, vairuojamas ir gaivinamas krikščionybės kosmiškomis galiomis, nusagstė Europą gotikos katedromis, kurių bokštai lyg atsiplėšdami nuo žemės kyla į dangų. Jis suaidėjo Beethoveno **Missa Solemnis** ir Bacho fugų garsais. Jis sukūrė Leonardo da Vinci Paskutinę Vakarienę, Mykolo Angelo Pietą ir Paskutinį Teismą...

Žmogus nesikeičia biologiniuose pagrinduose, bet jo protiniai ir psichologiniai sugebėjimai suprasti ir priimti tiesą kinta. Todėl skelbiant krikščionybę dabarties žmogui dera vartoti kitoniškus argumentus, palyginimus, nei tai buvo daroma prieš 1000 ar kelius šimtus metų. Kitaip sakant, krikščionybės objektyvios tiesos turi būti subjektyviai žmogui pateiktos ir žmogaus išgyventos. Kol tai nebus padaryta, tai tikis krikščionis dažnai pasižymės pasyvumu. Apie tokius krikščionis Pijus X sako: "Jie su savo katalikiškais įsitikinimais elgiasi taip, kaip kontrabandininkai su kontrabanda... Jie savo akmenėlį Dievo karalystei statyti, neša bailiai po skvernu paslėpę..."

Mūsų tikėjimo ir darbo pradžia siekia dviejų tūkstančių metų, kada Kristus prabilo į žmones, pažvelgė į išgelbėjimo pasiilgusias minias ir ištiesė savo nekaltas rankas tas minias laimindamas. Skubėkime, kad Dievažmogio tarti žodžiai — tiesos ir gėmanti iš jų palaima nenutraukiamai ir nekliudomai pasiektų dabarties žmogų.

Daug, daug yra pasakyta žodžių apie žmogaus išsigelbėjimą ir žmonijos laimingesnį susitvarkymą. Ir kiek daug darbų nepadaryta Kristaus tiesų įžmoginimui ir įgyvendinimui. Daug, oi daug reikalinga dabartinių šventųjų ir palaimintųjų su kuriais mes drauge galėtumėm sumokėti Viešpačiui skolas už gyvenusias kartas ir mūsų pačių.

gyvybės ženkle

AUŠRELĖ LIULEVIČIENĖ

Penkioliktoji "Draugo" romano premija įteikta Jurgiui Gliaudai už romaną "Delfino ženkle". Knygą išleido premijos vakaro proga Lietuviškosios Knygos Klubas (234 psl., kaina $2.50). Aplanką piešė Paulius Jurkus — delfino ženklas išėjęs perdėm industrinis.

Knygos vyksmas dabartyje, atrodo Los Angeles mieste ar kur nors JAV pietvakariuose. Lietuvis Kazimieras X vedęs amerikietę Liną (motina lietuvė, tėvas — Mr. Preston — ne). Faktas, kad centrinis knygos veikėjas yra lietuvis, iš tikrųjų knygos veiksmui yra atsitiktinis. Kazimierui (Čarliui) grįžus iš karo pratimų, žmona pasako malonią žinią, kad ji laukianti kūdikio. Neužilgo jis netyčia atranda vaistų spintelėj pusiau išvartotų "Kevadon" miego tablečių dėžutę. Šias miego tabletes žmona naudojusi pirmaisiais mėnesiais kovoti su nemiga. Čarlį sukrečia dėžutės etikėtėj minimi talidomido vaistai. Jis, kaip ir visas pasaulis, jau žino apie baisias talidomido pasėkas — vaistus vartojančios nėščios moterys gimdo deformuotus kūdikius. Vaistai sustabdo normalų vystymąsi — kūdikis gimsta lyg su pelėkais vietoj rankų ir kojų. Nuo to ryto Čarlis ir pradeda gyventi delfino ženkle. Mintis, kad jie laukia šitokio kūdikio yra jam nepernešama: iš vienos pusės, į kūdikį jis tegali žiūrėti tik kaip į pabaisą, antra — iš jo paties bus šaipomasi. Apie baisųjį atradimą jis tepasako uošviams — jam neįmanoma tą atskleisti savo žmonai. Jam pačiam aišku, kad jis turi atsikratyti kūdikio — tai jam vienintelis kelias išsigelbėti iš jam gresiančios nelaimės. Knyga baigiasi kūdikio gimimu.

Gretimai vystomas epizodas — Linos ryšys su teatro pasauliu ir dviejų aktorių rolė Čarlio pergyvenimuose. Linos ir Čarlio bute reguliariai vyksta Šekspyro dramų repeticijos, kuriose be Linos dalyvauja egzotiška negrė aktorė Hedda ir jautrus, negyvenimiškas Fitzgerald. Čarliui iš pradžių šis pasaulis yra tolimas, nesuprantamas. Šiaip, jis užsiėmęs savo darbu — motorlaivių fabrike jis yra techninis rašytojas. Knygos pasakojimo eigoj jis atranda būdą pagražinti laivelio sukeliamas bangas — bendrovė jo atradimą įvertina, tačiau ne taip, kaip jis tikėjosi.

Žmogaus dalia

Knygos vienintelis tikras charakteris yra Čarlis. Tuo knyga panaši į Gliaudos "Šikšnosparnių sostą".

Pagrindinis Čarlio bruožas yra vienišumas, nors neatrodo, kad jis tai jaustų. Neįstengia kalbėtis su Lina (pati knyga prasideda tuo, kad jis neįstengia parašyti Linai laiško iš Nevadoje vykstančių karo žaidimų); nesupranta Ma ir Prestono; nesupranta Heddos. Nors jis įsitikinęs, kad jo santykis su Lina yra labai glaudus, jis nepasiruošęs su ja pasidalinti šiuo svarbiausiu juos abu liečiančiu rūpesčiu. Jis nejaučia savo darbe ypatingo pasitenkinimo, o apie bendradarbius yra daugiau negu prastos nuomonės. Su lietuviais jis yra ramiausiai nutraukęs bet kokius ryšius —Luito apsilankymus jis tik toleruoja dėl to, kad abu geria alų. Tikėjimo jis neturi ir su Dievo klausimu jis nesusiduria.

Čarlis neturi jokio moralinio jautrumo. Svarstymuose apie kūdikį jam iš viso nekyla klausimas, ar negimusį kūdikį žudyti galima, ar ir deformuotas kūdikis neturi teisės į gyvenimą. Jam natūralus techninis priėjimas: jis teiraujasi sveikatos departamente, jis apsilanko pas advokatą. Kūdikis jam yra daiktas, normaliai pageidautinas kaip savęs paties tąsa, pasididžiavimas, šeimos atbaigimas. Dabar jis mato tai kaip neteisybę, kuriai jis turi dėti visas pastangas nepasiduoti.

Iš viso, Čarlis jautrumu nepasižymi. Lankydamas porą, kurie sulaukė talidomido kūdikio, jų teigiamą nusiteikimą kūdikio atžvilgiu jis priskiria jų norui turėti medicinišką įdomybę, neįstengdamas suvokti, kad tiems žmonėms tai yra meilės vertas kūdikis. Jam nesuprantama, kaip tėvai gali mylėti deformuotą kūdikį (183 p.):

"Aš trokštu turėti savo šeimoje tik sveikus vaikus, kurie teiktų tėvams laimę.

"— Ma sako, — gailiai ištarė Prestonas, — kad tėvai myli paliegusius labiau kaip sveikuosius.

"— Tai Ma skonis. Jūsų sveikas protas turi sutikti su mano nuomone, kad deformuoto, nu-

žmoginto vaiko pagimdymas nėra sveikas įvykis šeimoje. Tai tik baisenybių filmo epizodas. Tokie dalykai nėra skirti sveikoms šeimoms, sveikiems, gyvenimą mylintiems žmonėms".

Čarliui neįmanoma matyti meilės įvairiose jos apraiškose. Jam meilė teturi vieną veidą.

Šešėlių tarpe

Kiti knygos veikėjai tėra tik šešėliai, nes Gliauda juos mums teleidžia matyti tik per Čarlio akis. Linos ir Čarlio vedybos nėra santykis tarp dviejų asmenų: jos yra tik rolė, grynas paviršius. Neaišku, ar Lina tokia yra, bet Čarliui ji nuolat vaidina besikeičiančią rolę: mylimoji; jauna, linksma žmona; kūdikio laukianti estetikė. Lina Čarliui yra ne tiek žmogus, su savo neaiškumais, su savo gelme, kaip šie stereotipai. Jis juos priima ir samprotauja, nors liūdnai, kad su kūdikio pasirodymu žmona tampa motina ir dėl to lieka mažiau žmona. Nors jis to neišreiškia, bet jo savotiškas Linos "nustojimas" tarp kitų priežasčių veda jį į suartėjimą su Hedda.

Atrodo, kad Gliauda neapsisprendęs, ką jis nori iš Heddos padaryti. Yra aišku, kad po Čarlio ji yra ryškiausias knygos charakteris. Gliauda yra gundomas nagrinėti, ką Heddos rasė reiškia jos asmenybei, ką reiškia būti intelektualu negrų tarpe. Galop, atrodo, jis apsisprendžia Heddos negriškumą pristatyti tik kaip egzotiką, pikanteriją. Ši egzotika, kylanti iš jos rasinės padėties, jos profesija teatre, jos skirtingos pažiūros į vyro ir moters santykius, padaro ją Čarliui labai patrauklią. Hedda iš savo pusės jaučia trauką Čarliui, bet ji randa būdų jam tai parodyti, neperžengdama ribų, kurių laikomasi vedusių atžvilgiu. Tas dar labiau sukelia Čarlio susidomėjimą ja. Čarlio dvasinis stovis, kuriame šiuo metu yra susipynusi visiška desperacija, jo nesėkmė darbovietėje su išradimu, ir jo egzistencinis vienišumas, yra palankus jo vis intymesnei draugystei su Hedda. Tačiau santykyje su Hedda sutinkame tuos pačius jo asmenybės bruožus: nesugebėjimą matyti kito žmogaus iš jo paties taško, nejautrumą savo elgesio moralinėms implikacijoms — ką tas reikš Heddai? Kaip ir vėliau, kada jis visiškai nesuvoks Hedda mylėjusio Fitzgerald sielvarto.

Ką sako Čarlis?

Ką Gliauda nori knyga pasakyti? Knygą perskaičius, matome, kad klausimas turi būti: Ką nori Čarlis pasakyti? Gliauda knygą yra atidaveęs Čarliui. Paties autoriaus samprotavimų knygoje nerasime.

Viena galima interpretacija: Čarlis atstovauja žmogaus įsitikinimą, kad žmogaus likimą tvarko jis pats. Bet klausiame savęs, kiek toli siekia ši žmogaus laisvė ir kiek jis pajėgia savo likimą apspręsti. Knygos atomazga — kūdikio gimimas — yra sarkastiškas komentaras: Čarlis neįstengė savo laisvės realizuoti — bet tai, ką jis būtų įvykdęs, jeigu būtų galėjęs, būtų sunaikinę, tai, ko jis siekė. Klausiame, ar laisvė yra išganymui ar pražūčiai? ar žmogus yra tikrai savo likimo apsprendėjas?

Neišrišti dalykai

Lieka neaišku, kokį vaidmenį knygoje turi Šekspyras. Nuolatinės užuominos verste verčia atrasti kokį nors ryšį. Čarlis svarsto komitragedijas, tragikomedijas ir tragedijas. Čarlis nuolat blogai cituoja Šekspyrą. Čarlis į patį gyvenimą žiūri kaip į vaidinimą — jo rolę kaip šeimos tėvo sugadins talidomido kūdikis: žiūrovai iš jo juoksis. Sunku pasakyti, ar Čarlio pergyvenimams tinka labiau komiški ar tragiški, ar tragikomiški rėmai: situacija yra tragedijos, bet veikėjas nėra tragiška figūra. Atomazgos paradoksas palieka jį nepasikeitusį, ištrūkusį iš visų pasėkmių. Heddos mirtis uždaro visas skolas. Kiti brangia kaina užmoka už jo veiksmus.

Galop, du priekaištai — vienas Gliaudai, vienas spaustuvei. Romano tikrovei kenkia trūkumas medicininės nuovokos (santykiai su Lina, perdėm greita Heddos pražūtis, kuri primena Viktorijos laikų romaną). Knygą trukdo skaityti neatleistinai didelis korektūros klaidų skaičius: pavyzdžiui, angliški žodžiai surinkti tik apytikriai.

Kas išvadoje?

Knyga įdomi savo priėjimu prie jos pagrindinio veikėjo — kaip komentaras apie žmogaus likimą? Įdomi savo intryga, lengvai skaitoma. Rekomenduotina ir jaunam skaitytojui.

kreivos šypsenos

— HIGIENIŠKAS MAISTAS JAUNIMUI

BAŽNYČIA MODERNIAJAME PASAULYJE

Šiame numeryje tęsiame pastoralinės konstitucijos "Bažnyčia Moderniajame Pasaulyje" vertimą. Ankstyvesniuose "Ateities" numeriuose skaitėme dokumento vietas, kurios pabrėžia žmogaus asmens vertę. Šį mėnesį spausdiname pirmosios dalies antrąjį skyrių, kuriame kalbama apie žmogų bendruomenėje. Paragrafų numeracija yra iš paties dokumento; smulkieji pavadinimai — mūsų.

PIRMOSIOS DALIES ANTRASIS SKYRIUS

ŽMONIJOS BENDRUOMENĖ

23. Vienas iš ryškiųjų moderniojo pasaulio bruožų yra beauganti žmonių priklausomybė vienas nuo kito. Šią priklausomybę skatina modernioji technikos pažanga. Tačiau broliškasis dialogas tarp žmonių nepasiekia savo tobulybės techninės pažangos plotmėje, bet siekia tarpasmeninių santykių gelmės. Šieji reikalauja abipusės pagarbos žmogaus asmeniui. Krikščioniškasis apreiškimas daug prisideda prie žmogiškojo bendravimo ugdymo, ir tuo pačiu metu mus veda į gilesnį visuomenės gyvenimo įstatymų supratimą, įstatymų, kuriuos Kūrėjas įrašė į žmogaus moralinę ir dvasinę prigimtį.

Kadangi neseni Bažnyčios mokomojo autoriteto dokumentai išsamiai lietė krikščioniškąją žmonių bendruomenės doktriną, šis Susirinkimas tik primins kaikurias pagrindines tiesas, jas pristatydamas apreiškimo šviesoje. Tada daugiau vietos bus skirta kai kurioms jų komplikacijoms, kurios mūsų dienoms turi ypatingą svarbą.

Meilė — didysis įsakymas

24. Dievas, kuris tėviškai rūpinasi kiekvienu, panorėjo, kad visi žmonės sudarytų vieną šeimą ir broliškai vienas su kitu elgtųsi. Žmonės yra sukurti Dievo atvaizdu, kuris "iš vieno žmogaus sukūrė visą žmogaus giminę ir leido gyventi visam žemės paviršiuj" (Ap. D. 17, 26). Visi žmonės yra pašaukti vienam ir tam pačiam tikslui — būtent, pačiam Dievui.

Todėl Dievo ir artimo meilė yra pirmasis ir didžiausias įsakymas. Šventasis Raštas mus moko, kad Dievo meilė negali būti atskirta nuo artimo meilės: "Kiekvienas kitas įsakymas yra apimtas šiuo pasakymu: Mylėk savo artimą, kaip pats save... Meilė todėl yra įstatymo pilnybė" Rom. 13, 9-10, taip pat Jono 4, 20). Ši tiesa yra pagrindinės svarbos žmonėms, kurie kasdien tampa vis labiau vienas nuo kito priklausomi, ir pasauliui, kuris diena iš dienos vis labiau vienijasi.

Iš tikrųjų, Viešpats Jėzus, kai jis meldėsi Tėvui, "kad visi būtų viena... kaip mes esame viena" (Jono 17, 21-22), atvėrė perspektyvas, kurios uždarytos žmogaus protui, nes jis teigė tam tikrą panašumą tarp dieviškųjų asmenų vienybės ir Dievo sūnų vienybės tiesoje ir meilėje. Šis panašumas atskleidžia, kad žmogus, vienintelis kūrinys žemėje, kurį Dievas sau pasirinko, negali pilnai savęs atrasti, jei jis savęs nuoširdžiai neatiduoda.

Žmogaus bendruomeniniai ryšiai

25. Žmogaus bendruomeniška prigimtis rodo, kad asmens pažanga ir visuomenės pažanga yra glaudžiai susirišusios. Visuomeninių institucijų pradžia, turinys ir tikslas yra ir turi būti žmogaus asmuo, kuris savo ruožtu pačia savo prigimtimi reikalingas visuomeninio gyvenimo. Kadangi gyvenimas visuomenėje nėra žmogui tik koks priedas: per ryšius su kitais, per pareigas, per brolišką dialogą jis išvysto visas savo dovanas ir įgalinamas įvykdyti savo pašaukimą.

Kai kurie iš šių visuomeninių ryšių, kurie reikalingi žmogaus išsivystymui, kaip šeima ir politinė bendruomenė, yra glaudžiai susirišę su

LIETUVOS NACIONALINĖ M[illegible]DO BIBLIOTEKA

jo prigimtimi; kiti ryšiai kyla iš jo laisvo apsisprendimo. Mūsų amžiuje ryšiai ir priklausomumas dėl įvairių priežasčių diena iš dienos auga ir gimdo įvairiausias sąjungas ir organizacijas. Šioji apraiška, kuri vadinama **socializacija,** nors ir neša kaikurių pavojų, tačiau taip pat ugdo ir užtikrina žmogaus asmens kokybę bei apsaugo jo teises.

Nors visuomeninis gyvenimas talkina žmogaus asmeniui atsakyti į savo pašaukimą (net ir religinėje jo plotmėje), tačiau negalima paneigti, kad žmonės yra dažnai atitraukiami nuo gėrio ir skatinami blogiui kaip tik tų visuomeninių sąlygų, kuriose jie pasinėrę nuo pat savo gimimo. Visuomeniniame gyvenime pasitaiką neramumai iš dalies kyla iš ekonominių, politinių ir socialinių formų įtampos. Tačiau žvelgiant giliau, jie kyla iš žmogaus išdidumo ir savinaudiškumo, kurie nuodija ir visuomenės gyvenimą. Kai visuomeninė struktūra yra nuodėmės pasėkų įtaigota, žmogus (gimęs su polinkiu į blogį) joje randa naujų paskatinimų nuodėmei, kurių jis negali nugalėti be įtemptų pastangų ir malonės pagalbos.

Žmogaus asmuo virš visų dalykų

26. Kasdien žmonių priklausomybė vienas nuo kito didėja ir plečiasi apimti visą pasaulį. To išdavoje bendrasis gėris (tai yra, visų tų visuomenės gyvenimo aplinkybių visuma, kurios leidžia visuomenės grupėms ir jų nariams pasiekti palyginamai pilną gyvenimą) šiandien darosi vis platesnės apimties ir todėl apima teises ir pareigas visos žmonių giminės atžvilgiu. Kiekviena visuomeninė grupė turi atsižvelgti į kitų grupių reikalus ir teisėtus troškimus, ir net į visos žmonių giminės gerbūvį.

Tuo pačiu metu auga supratimas, kokią aukštą vertę turi žmogaus asmuo, nes jis stovi virš visų daiktų, o jo teisės ir pareigos yra visuotinos ir neliečiamos. Todėl visiems žmonėms reikia suteikti visa tai, kas reikalinga tikrai žmogiškam gyvenimui, kaip maistas, apranga ir pastogė, teisė laisvai pasirinkti gyvenimo stovį ir sukurti šeimą, teisė į mokslą, į darbą, į gerą vardą, į pagarbą, į tinkamą informaciją, į veiklą pagal savo sąžinės reikalavimus, į privatumo apsaugą, į teisėtą laisvę, net religiniuose dalykuose. .

Todėl visuomeninė santvarka ir jos išsivystymas turi be išimčių dirbti žmogaus asmens naudai, nes visuomeninis pasaulis turi tarnauti asmens pasauliui, o ne priešingai — tą pasakė ir pats Viešpats, kai Jis tarė, kad subata buvo padaryta žmogui, o ne žmogus subatai.

Visuomenės santvarka reikalinga nuolatinio tobulinimo. Ji turi būti grindžiama tiesa, teisingumu ir įkvėpta meile. Ji kasdieną turi augti laisvėje į labiau žmogišką lygsvarą. Kad būtų galima šį tikslą pasiekti, turės kisti pažiūros ir pati visuomenė.

Dievo Dvasia, kuri nuostabia apvaizda veda laiką ir atnaujina žemės veidą, nėra pasitraukusi iš šio vystymosi. Geroji Žinia pabudino ir skatina žmogaus širdį rasti kelią išpildyti žmogaus vertės reikalavimus.

Pagarba žmogui!

27. Žvelgdamas į praktiškas ir ypatingai skubos reikalingas išdavas, Susirinkimas pabrėžia pagarbą žmogui: kiekvienas turi žvelgti į kiekvieną kaimyną be išimties kaip į kitą "aš", pirmoj vietoj rūpindamasis jo gyvenimu ir visom sąlygom, kurios reikalingos žmogaus vertam gyvenimui. Tokiu būdu nebus sekamas turtuolis, kuris nesirūpino beturčiu Lozoriumi.

Mūsų laikai ypatingai iš mūsų reikalauja, kad mes būtume kiekvieno asmens kaimynu, kiekvieno, be išimties, ir skubėtume jam padėti, kai jo ir mūsų keliai susikryžiuoja, ar jis būtų senukas, visų apleistas, svetimšalis darbininkas, į kurį neteisingai visi žvelgia su panieka, vaikas, gimęs neteisėtai ar kenčiąs dėl nuodėmės, kurios jis nepadarė, ar alkanas žmogus, kuris sukrečia mūsų sąžinę primindamas Viešpaties balsą: "Iš tikrųjų, kiek kartų jūs tai padarėte vienam šitų mano mažiausiųjų brolių, man padarėte" (Mato 25:40).

Toliau, viskas, kas priešinasi pačiam gyvenimui, kaip bet kokios rūšies žmogžudystė, genocidas, abortas, eutanazija ar savižudybė, viskas, kas pažeidžia žmogaus asmenį, kaip sužalojimai, kūno ar dvasios kankinimai, viskas, kas įžeidžia žmogaus vertę, kaip nežmogiškos gyvenimo sąlygos, sauvalingi kalinimai, ištrėmimai, vergija, prostitucija, moterų ir vaikų pardavimas, taip kaip ir begėdiškos darbo sąlygos, kuriose į žmones žiūrima tik kaip į įrankius pelnui, o ne kaip į atsakingus ir laisvus asmenis — visi šie dalykai ir į juos panašūs verti pasmerkimo. Jie užnuodija žmonių visuomenę, bet jie daro daugiau žalos tiems, kurie juos pildo, negu tiems, kurie kenčia skriaudą. Jie yra aukščiausias įžeidimas Kūrėjui.

Pagarba tiems, kurie su mumis nesutinka

28. Pagarba ir meilė turi apimti ir tuos, kurie skirtingai negu mes galvoja ar elgiasi visuomeniniuose, politiniuose ar net religiniuose klausimuose. Iš tikrųjų, juo giliau mes suprasime jų galvojimo būdus per pagarbą ir meilę, juo lengviau mes galėsime pradėti su jais dialogą.

Meilė ir teigiamas nusistatymas negali mus padaryti abejingais tiesai ir gėriui. Iš tikrųjų pati meilė verčia Kristaus mokinius skelbti žmonėms tiesą, kuri juos išgelbės. Bet reikia skirti klaidą, kuri visuomet verta atmetimo, ir žmogų klaidoje, kuris niekuomet nepraranda savo vertės kaip asmuo — net ir tuo metu, kai jis yra priėmęs klaidingas ir nepilnas religines sąvokas. Dievas vienintelis yra žmogaus širdžių teisėjas ir tyrinėtojas; dėl to jis draudžia mums spręsti apie bet kieno vidinę kaltę.

Kristaus mokymas net reikalauja, kad mes dovanotume skriaudas, ir praplečia meilės įstatymą, kad jis apimtų kiekvieną priešą, pagal Naujojo Įstatymo įsakymą: "Jūs girdėjote, kad buvo sakyta: Mylėsi savo artimą ir nekęsi savo priešo. Aš gi jums sakau: Mylėkite savo priešus, gera darykite tiems, kurie jūsų nekenčia, ir melskitės už persekiojančius ir šmeižiančius jus" (Mato 5: 43-44).

Lygi pagarba visiems žmonėms

29. Kadangi visi žmonės turi sielą ir yra sukurti Dievo panašumu, kadangi jie turi tą pačią prigimtį ir pradžią, visi atpirkti Kristaus ir visi džiaugiasi tuo pačiu dieviškuoju pašaukimu ir paskirtimi, todėl visų žmonių pagrindinė lygybė turi rasti kas kart didesnio pripažinimo.

Tiesa, visi žmonės nėra vienodi žvelgiant į skirtingą fizinę jėgą ar intelektualinius ir dorinius išteklius. Tačiau pagrindiniu asmens teisių atžvilgiu bet kokia diskriminacija, vi-

suomeninė ar kultūrinė, grindžiama lytimi, rase, spalva, visuomenine padėtimi, kalba ar religija, turi būti nugalėta ir ištrinta, nes ji priešinasi Dievo valiai. Gaila, kad pagrindinės žmogaus asmens teisės dar nėra visur gerbiamos. Pavyzdžiui, kai kur moteriai paneigiama teisė laisvai pasirinkti vyrą, pasirinkti gyvenimo stovį ar įsigyti išsilavinimo ar kultūros lygį, kuris lygus vyrui.

Todėl, nors yra teisėtų skirtumų tarp žmonių, lygi pagarba asmenims reikalauja, kad būtų įvestos teisingesnės ir žmoniškesnės gyvenimo sąlygos, nes perdideli ekonominiai ar visuomeniniai skirtumai tarp tos pačios žmonių šeimos narių ar žmonių grupių kelia skandalą, trukdo socialiniam teisingumui, pagarbai žmogui ir taikai visuomenėje ir tarp tautų.

Žmogiškos institucijos, privačios ir valstybinės, turi darbuotis puoselėti žmogaus vertę ir tikslą. Tuo pačiu metu tegu jos kovoja prieš bet kokią vergijos rūšį, ar socialinę ar politinę, ir teapsaugoja pagrindines žmogaus teises kiekvienoje politinėje sistemoje. Iš tikrųjų, žmogiškos institucijos pačios turi prisitaikyti prie aukščiausiųjų — dvasinių — tikrovių, nors prie to prieiti ir truktų daug laiko.

Prieš grynai individualistinę moralę

30. Gilūs ir greiti pasikeitimai reikalauja, kad niekas (abejingas įvykiams ar savo tingumo apsnūdintas) nebegali pasitenkinti vien tik individualistine morale. Kaskart darosi aiškiau, kad teisingumo ir meilės įpareigojimai teišpildomi tik kai kiekvienas žmogus, prisidėdamas prie bendro labo, pagal savo paties išgales ir kitų reikalą, taip pat puoselėja ir talkina viešoms ir privačioms institucijoms, kurios skirtos pagerinti žmogaus gyvenimo sąlygas. Tačiau tebėra tie, kurie, išpažindami garbingus ir gan kilnius sentimentus, kasdienoj gyvena taip, lyg jie visai nesirūpintų visuomene. Daugelis net šaiposi iš visuomeninių reikalavimų ir nedvejoja griebtis apgaulės ir suktumo išvengti mokesčių ar kitokių skolų visuomenei. Kiti niekais skaito kitas socialinio gyvenimo normas, pavyzdžiui, taisykles sveikatai apsaugoti ar įstatymus kurie apriboja mašinų greitį — jie net nepagalvoja, kad savo abejingumu jie stato pavojun savo ir kitų gyvybes.

Tegu kiekvienas laiko savo šventa pareiga gerbti ir laikytis visuomenės reikalavimų, kaip pirminių modernaus žmogaus pareigų. Nes juo labiau modernusis pasaulis vienijasi, juo aiškiau žmonių pareigos prašoka atskiras grupes ir palaipsniui apima visą pasaulį. Bet šis išsivystymas tegali sėkmingai vykti tik tada, kai atskiri žmonės ir jų draugijos ugdo savyje ir visuomenėje moralines ir socialines dorybes. Tokiu būdu dieviškosios malonės pagalba atsiras žmonių, kurie bus tikrai nauji ir statys naują žmoniją.

Laisvė įgyja naujos jėgos

31. Kad atskiri asmenys galėtų tiksliau vykdyti savo sąžinės uždedamas pareigas sau ir įvairioms grupėms, kurioms jie priklauso, jie turi būti rūpestingai auklėjami aukštesniam kultūros lygiui, naudojant šių dienų žmonijai prieinamas gausias priemones. Pirmoj eilėj reikia imtis auklėti jaunuolius iš visų socialinių sluogsnių, kad būtų paruošiami ne tik išlavinti vyrai ir moterys, bet ir tie didžiadvasiai asmenys, kurių taip desperatiškai reikia mūsų laikams.

Žmogus vargu įsigys reikalingą atsakomybės jausmą, jei jo gyvenimo sąlygos neleis jam pajusti savo vertės ir pasiekti savo pašaukimo atsiduodant Dievui ir kitiems. Žmogiškoji laisvė dažnai žalojama, kai žmogus susiduria su kraštutiniu neturtu, taip, kaip ji nuvysta, kai jis pasineria gyvenimo patogumuose ir save įkalina prabangiame užsidaryme. Priešingai, laisvė įgyja naujos stiprybės, kai žmogus nusilenkia neišvengiamiem visuomeninio gyvenimo reikalavimams, prisiima daugialypes žmonių bendravimo pareigas ir atsiduoda žmonių bendruomenės tarnybai.

Tad, visur reikalinga skatinti norą atlikti savo dalį bendruose darbuose. Reikia pagirti tų valstybių tvarką, kur kuo didžiausiam skaičiui piliečių leidžiama tikrai laisvai dalyvauti valstybės reikalų tvarkyme. Žinoma, reikia atsižvelgti į kiekvienos tautos esamas sąlygas ir kiek sprendžiamosios galios reikalaujama iš valdžios. Kad kiekvienas pilietis jaustų norą dalyvauti įvairių grupių, kurios sudaro visuomenę, veikloj, šios turi teikti akstiną, kuris patrauktų narius ir nuteiktų juos kitiems tarnauti. Mes galime teisingai manyti, kad žmonijos ateitis yra rankose tų, kurie yra užtektinai stiprūs duoti ateinančioms kartoms pagrindą gyventi ir turėti vilties.

Kristus dirbo bendruomenei

32. Kaip Dievas nesukūrė žmogaus vienišam gyvenimui, bet visuomeninės vienybės kūrimui, taip "Dievui patiko pašvęsti žmones ir juos išgelbėti ne tik kiekvieną atskirai, be jungties ar ryšio jų tarpe, bet suburiant į vieną tautą, tautą, kuri pripažįsta Jį tiesoje ir tarnauja Jam šventume". Taip nuo pat išganymo istorijos pradžios Jis yra pasirinkęs žmones ne vien kaip individus, bet kaip tam tikros bendruomenės narius. Atskleisdamas jiems savo mintį, Dievas pavadino šiuos išrinktuosius "savo tauta" (Ex. 3:7-12) ir net sudarė su jais sandorą Sinajaus kalne.

Šitas bendruomeninis bruožas yra išvystomas ir atbaigiamas Jėzaus Kristaus darbe. Nes pats Žodis tapęs kūnu norėjo dalyvauti žmonių draugystėje. Jis buvo vestuvėse Kanoje, atsilankė Zakėjaus namuose, valgė su muitininkais ir nusidėjėliais. Jis atskleidė Tėvo meilę ir nuostabų žmogaus pašaukimą, naudodamas paprastąją visuomenės tikrovę ir kasdieninio gyvenimo kalbą bei vaizdus. Noriai paklusdamas savo krašto įstatymams, Jis pašventė tuos žmogiškuosius ryšius, ypatingai šeimos, kurie yra visuomenės struktūrų pagrindas. Jis pasirinko amatininko gyvenimą, atitikusį jo laikui ir vietai.

Savo mokyme Jis aiškiai nurodė Dievo sūnums vienas kitą laikyti broliais. Savo maldose Jis maldavo, kad Jo mokiniai būtų "viena". Iš tikrųjų, kaip visų atpirkėjas, Jis paaukojo save už visus net iki mirties. "Didesnės meilės niekas neturi, negu tas, kaip jis, kuris guldo savo gyvybę už savo draugus" (Jono 15: 13). Jis liepė savo apaštalams skelbti visiems žmonėms Evangelijos žinią, kad žmonių giminė skirta tapti Dievo Šeima, kurioje Įstatymo pilnatvė būtų meilė.

Kaip pirmagimis tarp daugelio brolių, duodamas savo Dvasią, Jis įsteigė po savo mirties ir prisikėlimo naują brolių bendruomenę, sudarytą iš visų tų, kurie priima Jį tikėjime ir meilėje. Tą Jis padarė per savo Kūną, kuris yra Bažnyčia. Čia kiekvienas, kaip vienas kito sąnariai, tarnautų kitiems pagal skirtingas turimas dovanas.

(tąsa balandžio numeryje)

ŠTAI ČIA *kreivos šypsenos*

ANTALOGIJA APIE PSICHOLOGIJĄ

Kritiškas žvilgsnis į knygą, kurios mintys net širdį gnyba

Paskutiniais mėnesiais pamėgom psichologiją. Skelbiu Jūsų dėmesiui: jai paruošta antalogija. Knygoje atstovaujami klausimo svarstytojai. Spaustuvė dirba nepaliaujamai, nekantrauja skaitytojai. Pavyko man vartyti ją, todėl rašau šią kritiką. Patrauks jinai skaitytoją gilia, didinga mistika.

Du skyrius knygoj rasite: "Romantiką" ir "Magiką". Manau, geriau suprasite, jei pacituosiu čia kai ką.

Romantika:

Jaunystė — laikas mylėti,
Mylėti su meile.
Kas nemyli — tylėti
Ir šluostyti seiles.

Jaunystė — laikas tingėti
Ir nesimokyti nieko.
Su meile kentėti,
Kai jaunystės nelieka.
(A. Rušinskaitė)

Stovyklose studentai laisvę turim:
Prie obelies ar smėlio dėžėje susėdę suokiam.
Išvaikome vaikų darželio būrį
Ir smėlį žarstome, ramiai sutūpę.

Po ąžuolu pavėsis. Linksma, gera.
Dainuojame bei akmenėlius renkam,
Ir kaip suaugusiems studentams dera, —
Neverkaujam, jei smėlio akyse patenka.
(G. M. Kičiūnaitė)

Šitų laikų svarbiausias bruožas:
Mes ateitį ne praeitim matuojam.
Senovėje lietuvių ginklai — buožės.
Mes vėliavom baltom mosuojam.
Kadangi vyresni ant kojų vaikšto,
Mes ant galvų nedelsę atsistokim.
Visiems turėtų būti aišku:
Šitie laikai — visai kitokie.
(A. Kūlevičius)

Magika:

Jei kuris senstate, apsidrauskite
Ir Alabamoj demonstruokite,
O Bendruomenę skriauskite
Ir jokios aukos neduokite.

Iš manęs gudrumo pasiimkite,
Tik langų nemuškite, dovanų nesiųskite.
Kurie su manim nesutinkate,
Pasikarkite arba pasiuskite.
(J. Moliūnas)

Analize ir ekspertyze
Indukciniai pasinaudojęs,
Bei pasirėmęs paralyze,
Dedukciniai kartoju:

Va, palubėj arklys supuvęs.
Ant jo negalime pajoti.
Ir tu esi toksai, lietuvi,
Ir tavo laisvė išsvajota.
(Dr. Šavolis)

Aš bedievis traukiu ienas
Į senatvę pamaži.
Žurnalistas — tik aš vienas,
Dievaži, dievaži.

Jei išleido kas brošiūrą,
Ilgą straipsnį parašau.
O į knygą kai pažiūriu,
Su purvu ją sumaišau.
(B. Traila)

Paleckis, vyrai, skaitosi
Politikas galvočius.
Sibire badas šlaistosi,
Jisai pavalgo sočiai.

Į Lietuvą nuvykime
Padėti šiam didvyriui,
Paminklą jam statykime
Vardu aukų Sibiro.
(Dr. Kreivas)

Kvailiais nebūkim girioje,
Nešūkaukim prieš rusą!
Juk broliai ir vergijoje
Pakankamai išpruso.

Išmoko, kaip prasimaitint,
Rugienoj varpas renkant.
Tai kam į miltus rusą trint?
Isterikos užtenka!
(Dr. Braškelis)

Knyga, kaip matot, labai vertinga. Mintys kaip blynai, mintys kaip šienas. Ir modernizmo joje nestinga. Rekomenduoju: pirkit kiekvienas!

"Antalogija apie psichologiją", kaina nepažymėta; leidžia "Brolija socialogijos"; puslapių nepagailėta.

KRUZĖ, dailiųjų menų daktaras, kritikas literatūros, grafomanų žurnalo redaktorius, didelis mėgėjas kultūros.

KREIVAS ŠYPSENAS

SKAITYTI SVEIKA, KULTŪRINGA IR DALYKIŠKA

KIKIRMIKIS PIRPLYS

tautos istorija

§ 2

Čia pasakojama apie skurdo, bado ir ūkio žmones

Šiais, tūkstantis devyni šimtai šešiasdešimt šeštais, Augustino Didžiojo metais, šios istorijos autorius pamatė siūbuojančios politikos įtaką. Jisai pamatė jos įtaką ir svarbą tautos istorijoje jau kai ponas Miksonas rengėsi smogti Mikojanui ir ruošėsi apsigyventi Baltuose Rūmuose. Bet tos politikos vingiai, jos niuansai ir spalvingi pasireiškimai paryškėjo tiktai po įtampios įžvalgos į dabartį ir po susipažinimo su amžinais istorijos principais, kuriuos išdėstė Didysis Pogrindžio Poetas, atsišaukime pavadintame "Deklaracija Ketvirtoji Ir Trečiosios Įtaka Penktajai". Remdamasis šia pagrindine studija, autorius pristatys sąlygas, aplinkas ir aiškiausius bruožus, kurie lėmė jo laikus ir politinius barus. Tuo pat šios istorijos autorius turi įspėti skaitytoją, kad politika yra panaši į psichiatrą vieniems, grupinę terapiją kitiems. Jinai yra ambicijų karaliene aspirantams, kietas kevalas riešutams. Skaitytojas yra raginamas pats susipažinti su "Deklaracija Ketvirtoji...", kuri bus atspausdinta šios knygos gale besidomintiems skaitytojams.

Tauta, būdama padalinta, dalina ir savo politiką. Mongolų kilmės taktiką ir asenizaciją, kalnėnų bei žemėnų trafaretines fanaberijas autorius jums pristatys sekančiuose šios istorijos skyriuose. Jisai jums pristatys faktus, ir atskleis ant pliko delno sovietinį imperializmą ir jo moralinę dekadenciją. Ar yra įmanoma, kad Lietuvoje būtų tiek daug Lenino anūkų, jeigu pats Leninas būtų buvęs aukštos moralės žmogus? Ar yra įmanoma, kad kiaulių produkcija kristų, jei jų tiek daug iš kitur privažiuoja? Dabartinė statistika rodo, kad kiaulių bei paršų kiekis yra žymiai padidėjęs. Bet šitame skyriuje autorius paanalizuos kitą tautos pusę, jos polinkius ir norus, vietinės politikos bangavimus ir mūsų narsų pajungimą tų jėgų, kurios Mikoyanui duos į snapą ir politrukams kailius išpers.

Mes esame skurdo, bado ir ūkio žmonės. Jau nuo tada, kai žmogus suskaldęs savo akmeninį kirvuką ir pasiėmęs pagalį į rankas smogė žemei, grūdo ir savo pilvo naudai, mūsų proseneliai gyvendami prie Baltijos jūros vertė žemę su žagre ir daina. Ilgus amžius jie dirbo ir dainavo; nuėmė savo troškulį midumi ir gira, atleido savo raumenis dainių dainomis. Bet kai mėnulis ir Venera susijungė eklipsėje virš Baltijos jūros, prasidėjo kieti laikai. Tada mūsų proseneliai, giminės, bučiuodami šventą žemę, su ašaromis akyse leidosi odisėjinei Atlanto kelionei į nežinomą Ameriką. Senos bobutės su skarutėmis ir ražančium po skvernu narsiai kovojo prieš vėją ir vandenį. Pasiutę vaikėzai, carinėse mokyklose tebaigę vieną ar du skyrius, taip pat keliavo; nors su liūdesiu, bet ir su šelmišku entuziazmu. Išlipę New Yorke, Bostone, jie visi leidosi naujan darban atkurti ir įsteigti naują tautos žemę. Bet šėtoniškos įtakos juos vis smogė ir tik tos bobutės su skarute ir ražančium po skvernu išliko gražios taurios lietuvaitės. Jų anūkai Billy ir Willy gražiai lietuviškai susikalbėjo su močiute. O močiutės širdis plyšdavo iš džiaugsmo, kad maži anūkėliai auga nauji tautos milžinai. Subatos gegužinės ateičiai dvasios galiūnus gamino. Jų augimas buvo sustabdytas, nes vanduo nebuvo floriduotas!

Skarota bobutė

Skarotos bobutės simbolis yra gražus, taurus, mielas, džiuginantis, ir tuo pat, kas kart, kai kur, lietuviškas. Autorius siūlytų ateities sociologams, istorikams, psichologams, psichiatrams, chemikams, inžinieriams, teologams ir agronomams juo susirūpinti ir jo priežastis galutinai išaiškinti, nes jisai buvo lemiantis praeityje ir bus lemiantis ateityje. Tą simbolį vietiniai politikai jau senai yra ištyrę ir patyrę, ir savo praregėjimo vaisius jau kelias dešimtis metų skina. Šiais, šios istorijos rašomais metais, tauta irgi yra susipažinus su šiuo simboliu ir to susipažinimo svarbą jau pastebėjo Pogrindžio Poetas savo veikale "Skarota Bobutė Herojiškame Kontekste. Mitologijos Pradinė Studija". Iš to veikalo istoriniam palikimui cituojame kelias ištraukas...

"Skarota bobutė yra tremties išsilaikymo simbolis. Kada kyla piktos ir demoniškos jėgos, tremties liaudžiai yra reikalinga prisirišti prie to, kas yra sava ir miela. Tiktai per užsiangažavimą skarotai bobutei ir per patarnavimą kievienai jos ydai, liaudis gali tikėtis išlikti saugi... Ta bobutė turi magiškas jėgas, jinai tramdo šėtonus, tas kas yra sunku, padaro lengva, tas kas protui nesuprantama, jinai aiškiai atsako, tas kas tamsioje ateityje, jinai nušviečia... Iš silpnų bobutė padaro stiprius, iš bailių, jinai padaro herojus, iš kvailių, jinai padaro galvotojus... Bobutė smogia mirtinus smūgius neklaužadoms, eržilams, sukilėliams, rūbų madų parodų oponentams, protinės higienos skleidėjams ir kitiem neklaužadom..."

Politinė akcija

Ligšiu, Augustino Didžiojo laikų, tautos politiniai žygiai buvo narsūs, drąsūs ir pilni geležinio vilko... Mūsų pramatūs tautinio intereso žinovai, tie liaudies dainų klausytojai ir šokių švenčių žiūrovai, tie mūsų sąmoningumo augintojai, leidosi į gerai patreštus politinius laukus. Jie suprato reikalą gerai. Jie tapo mažų tautų "mažų laikų" politiniai vadai. Atstovaudami skarotą bobutę įtakingose ir aukštose vietose, jie kovoja už tautos laisvę, plečia tautinę kultūrą ir augina savo ragus. Susėdę su dvidešimts devintos apygardos politinio centro įtakingais pareigūnais, diskutuoja pagrindinius laisvės klausimus. Pranas Palocius, žinomas tarp bendradarbių kaip "double P" šitaip deda savo svarų patarimą: "Dick, žiūrėk į klausimą šitaip, jeigu atsilankysi į tautinius šokius, gausi pusę lietuviškų balsų, jeigu tiktai atsiųsi pasveikinimą, gausi trečdalį, bet jeigu ateisi ir atsivesi savo šoferį, gausi visus". Peržvelgę situaciją ir atmes-

dami kelis platoniškus, kelis šalkauskiškus laisvės argumentus, tautos pilietis toliau liniją rėžia. "Tau kaipo draugui pasakysiu ir daugiau. Žinai, Dicki, tu mūsų tarpe galėtum tapti vienas iš tų amerikonų, kuris yra laikomas aukštame respekte. Mes vadintumėm tave 'žmogus, kuris yra palankus lietuviškiems reikalams'. Vieną kartą markę užsidirbai, nereikia rūpintis toliau. Nesvarbu ką tu darai, visuomet liksi žmogum, kuris yra palankus lietuviškiems reikalams. Šią markę užsidirbti nesunku. Tiktai reikia pasakyti, kad esi prieš rusus (apie pačią Lietuvą gali ir nutylėti — kuo mažiau kalbi apie tai, tuo palankesnis esi) prieš Kastro, už Europos sanitarinę sistemą. Tu pasakyk jiems, Dicki, kad močiučių ašaros tau sopulingai širdį rėžia. Nevenk dramatiškumo, mūsų liaudis tą prarys kaip šuo muilą. Tu jiems pasakyk, kad tavo proseneliai irgi bėgo nuo karo ir bado. Tavo prosenelių skurdas ir dabartinė aukšta pozicija tiktai patvirtins, kad tavo šeimoje jau nuo amžių plaukia tyras, drūtas, mūsų reikalams palankus kraujas".

Pranas Palocius ir tamista Dickis nebuvo viena ar izoliuota politinė porelė. Tų porelių buvo daug, ir dar daugiau pretendentų, ir jų motyvai nebuvo tokie kilnūs, tokie gražūs ir šildantys. Pavyzdžiui, Vytautas Barsukas atsitempė Muiluojantį Williams į Dainavą. Jisai ten spaudė rankas, prikimšo kugelio ir pamušė kelis šimtus nugarų. Bet gaila, jisai vienam netyčia atmušė plaučius. Muiluotas Williams nusprendė, kad Dainavoje jam nepakankamai balsų nutūpti Baltuose Rūmuose ir sujaudintas, kad vienam Fordo fabriko aukštam pareigūnui atmušė plaučius, daugiau Dainavoje nesirodė. Vytautas Barsukas džiūgavo, kad pačioje Dainavoje, tame nuosavame lietuviškame sklypelyje, kur liaudies dainos pinasi ore, ir jauni, švieži veidai susikibę, brangindami praeities turtus, ant kalniuko šoka lenciūgėlį, jisai palietė tauraus amerikiečio širdį ir supažindino jį su mūsų tragišku likimu.

Tautietis Plonakojis

Kitą įvykį autoriui atpasakojo senas ir išmintingas šiukšliavežys. Jam visi darbai buvo tas pat, ir didelio skirtumo nematė tarp savęs ir burmistro. Išskyrus, savaime aišku, kad jam pačiam teko savo troką vairuoti. Nepriklausomoje Lietuvoje jisai buvo apskrities viršininkas. Jį žmonės gerbė kaipo išmintingą, sąžiningą tautos sūnų. Atvykęs Amerikon ieškojo darbo čia, ir ten; tiktai su vietinio klebono užtarimu ir nesmulkiu kyšiu jisai buvo įtaisytas sanitariniame biure. Jonas Plonakojis kėlėsi anksti, švariai nušluodavo gatves. Jo kultūrinis gyvenimas buvo ribotas. Nespėjo jisai nueiti į madų parodas ar į sielą atgaivinančius minėjimus. Narsiai prisidėjo prie vietinio alaus naikinimo, besvarstydamas savo likimą. Skarota bobutė neatėjo jam į pagalbą, nes jos klientai buvo pasiturintys, kultūringi. Jo bendradarbiai mėgo jį, su anglo-saksiniu smalsumu teiravosi apie jo vaikus, paliktą tėvynę ir žmoną. Jie džiaugėsi, kad Plonakojis pamiršo visas fanaberijas, savo buvusį lengvą gyvenimą, sukimšęs garbę į kišenes ir leidosi būti išnaudojamu. Reiškia, jisai tapo jų draugas.

Svečio kalba

Jono Plonakojo bendrataučiai laikė jį biškį raudonuojančiu; net kartais ir liaudies parazitu. Jisai klausdavo tokius kvailus klausimus, net pačiam autoriui tekdavo susirūpinti jo protine higiena. "Žinai, Kikirmiki, aš galvoju, bet visvien neaišku, kodėl mes taip triūbiname. Mums stoja ir loja, o mes plojam. Užvakar buvau Laisvininkų aštuntame mitinge. Jame dalyvavo politikierius, kuris atrodė, kad mintąs iš etniško maisto. Aiškiai matėsi, kad yra jau prarijęs kelis vokiškus kilbasus su kopūstais, prilakęs lenkiškos degtinės. O pas mus sutašė viską, išgėrė ką turėjom ir pagyrė, kad lietuvaitės yra pačios gražiausios. Jisai su nustebusiu entuziazmu žiūrėjo kaip ant scenos gražiai malūnėlis sukasi. Gal ir jisai prisiminė savo seną tėvynę ir širdis suminkštėjo, jei ne protas. Svečias buvo kviestas tarti pagrindinį žodį. Atsistojęs jisai taip kalbėjo:

"Mieli tautiečiai, aš jus sveikinu ir linkiu gražios sveikatos. Jūs esate mūsų turtas. Atvežėte mums savo žinias, savo talentus ir savo jėgas (apie stiprias nugaras ir šiukšliavežius jisai nekalbėjo). Tapote daktarai, inžinieriai, profesiniai baltų kalnierių darbininkai. Mes jus priėmėm atviromis rankomis, nes ir mūsų protėviai ieškojo geresnio gyvenimo ir žalesnio dolerio. Nepamirškite, kad doleris yra jėgos simbolis. Prieš jį dreba tie velnio remiami ir Dievo keikiami ateistiniai komunistai. Jis mus visus palaiko ir Jurgis viską padaro. Asmeniška iniciatyva yra Dievo dovana žmogui. Taip, mano tautiečiai, jūs būkite stiprūs ir drąsūs kapitalistai. Jeigu patys negalite būti kapitalistais, tai būkite stiprūs ir nepalūžtantys jų rėmėjai.

"Tarsiu jums žodį apie komunizmą. Komunizmas yra Markso išperėtas, Lenino iškeptas, o Stalino prarytas viščiukas. Socializmas yra žmogaus didžiausias priešas. Man nėra jokio skirtumo tarp socializmo, komunizmo, stalinizmo, nes anot tamistos Uogos Auksavandenio, visi izmai yra vienas ir tas pat. Jie atima vyrams vyriškumą, moterims kosmetiką, vaikams, kaulams reikalingą pieną. Jeigu komunizmas įsigalėtų šitame Dievo saugojamame krašte, neduok to, tai jūsų vaikai turėtų gerti vodką, o ne pieną. Tada jums reikėtų mokėti mokesčius ir mokesčius ir mokesčius. Už ką? Už tuos, kurie tingi, neturi ambicijos. Jūs juos turėsite gydyti, jiems turėsite parūpinti socialinę apdraudą. Suteikti jiems maisto. Čia būtų tinginystės šelpimas ir tauraus tautiečio varžymas.

Mes atsilankome jūsų banketuose

"Kalbėjau jums daug ir įvairiomis temomis. Dabar tik trumpas žodis apie jūsų siekius. Būkite drąsūs ir patvarūs. Kovokite visur ir visada. Suorganizuokite savas brigadas, o mes jus nusiųsime kovoti. Laiškais, telegramomis bei telefonais raginkite likusius gimines aštriai rezistencijai. Tegul jie tuos ruskius išspiria ir karštai jų uodegas pasvilina. Klausykite, nebijokite kovos. Mes jau savo rūmuose turime kelias rezoliucijas, kurias dar svarstome. Žinokite, mes atsargiai ir išsamiai reikalus ištiriame, tokios yra mūsų pareigos ir tradicija. Bet bus rezoliucija, garantuoju. Jau turime savaitę, kada mes linksmai švenčiame jūsų pavergimą ir atsilankome jūsų banketuose. Pašokame, pakalbame; visiems mums baisiai smagu. Tik nepamirškite balsuoti už rezoliucijų rėmėjus.

Savo kovoje už laisvę mes visi jus paremsime, nes kai laisvė yra vienam atimta, atimta ji mums visiems. Sudie ir gero vėjo. Balsuokite respublikoniškai. Mes ne asilai."

Šie spalvingi politiniai bangavimai išaiškėjo šios istorijos autoriui tiktai po įtampios įžvalgos į dabartį ir po susipažinimo su amžinais istorijos principais.

(Bus daugiau)

J. B.

Paskaitos... Diskusijos... Šokiai...

Vasario 5 dieną į Worcesterio Maironio Parką suvažiavo nemažas būrys Naujosios Anglijos ateitininkų dalyvauti Worcesterio moksleivių ateitininkų metinėje Studijų Dienoje. Atvykę buvo iš Putnamo, Kennebunko, Bostono, Brocktono, New Jersey ir iš New Yorko — iš viso virš penkiasdešimt svečių. Pridedant worcesteriškius, galima matyti, kad nemažai moksleivių susirinko. Temai pasirinkome — "Moksleivis ateitininkas žvelgia į save". Paskaitoms paprašėme kun. J. Duobą iš Marianapolio ir p. Salviniją Gedvilaitę, MAS CV narę iš New Yorko. Studijų Dieną pravedė Bostono Studentų Draugovės pirmininkas Remigijus Sužiedėlis. Garbės prezidiumą sudarė Petras Vainius, pirmininkas, Gailė Rožėnaitė ir Eglė Pauliukonytė, sekretorės.

Po trumpo įvado buvo minutėlė susikaupimo paminėti tragiškai žuvusį draugą ir kolegą A. Vainių, Jr. Toliau sekė kun. J. Duobos paskaita — "Moksleivis ateitininkas žvelgia į save iš religinės pusės". Tėvas Duoba apibūdino ateitininko kaip kataliko pareigas, būtent — apaštalavimą, gilesnį supratimą religijos tiesų, pažinimą religijos pagrindo ir t.t. Taip pat pareiškė, kad tradicinio tikėjimo neužtenka, žmogus turėtų teoretiškai tikėti — žinoti kodėl jis tiki. Dėl šių priežasčių bažnyčios liturgija ir buvo pakeista; dabar žmogus gali ją geriau suprasti. Moksleivis ateitininkas turėtų stengtis daugiau ir giliau įgyvendinti šią liturgiją ir tokiu būdu siekti tobulybės ir gyvenimo idealo.

Po paskaitos pasidalinome į keturis būrelius ir padiskutavome moksleivio ateitininko įvairias pareigas ir problemas. Tie iš mūsų, kurie lanko nekatalikiškas mokyklas, pastebėjo, kad tenka susikirsti su nekatalikais aiškinant katalikybę, kodėl negalima katalikams valgyti mėsos penktadieniais ir pan. Sutikome, kad amerikonai turi įtakos į mūsų elgesį, bet, kad lietuviškas jaunimas visdėlto laikosi kartu, daugumoje. Taip pat sutikome su kun. Duoba, kad lietuvių jaunimui labai reikalinga viena tobulybė — susivaldymas.

Remigijus ir Gailė

Po diskusijų sekė pietūs. Toliau — S. Gedvilaitės paskaita — "Moksleivis ateitininkas žvelgia į save iš inteligentiškumo pusės". Buvo pareikšta, kad kiekvienas asmuo yra sukurtas siekti tapti inteligentu, bet ne kiekvienas pajėgia tą inteligentiškumą pilnai išvystyti, kadangi nuo individo priklauso, ar jis turi reikalingą potencialą. Inteligentiškumas turi tapti asmens nuosavybė, o ne vaidinama rolė. Inteligentas, pilna to žodžio prasme, papildo

Kun. Duoba kalba...

savo gyvenimą ir siekia idealo. Ateitininkai, turėdami tokius aukštus idealus, tuo ir skiriasi nuo kitų organizacijų.

Po paskaitos vėl sekė diskusijos. Nagrinėjome inteligento bruožus. Visų pirma, inteligentas turi išpildyti savo potencialą. Reiškia, jis turi ne tik mokytis, bet ir turėti socialinį gyvenimą. Taigi, žmogus, kuris visą dieną vaikšto su knygom, nėra inteligentas. Jis gali būti labai gabus ir protingas, bet jeigu jis tik tupi prie knygų visada, jis nėra išpildęs visas žmonijos "phases", ir tokiu būdu nėra inteligentas. Paskaitoje buvo pareikšta, kad inteligentų nėra moksleivių tarpe — čia nevisi sutikome. Mes žinome kaip faktą, kad mūsų kuopose yra inteligentų, tik kai kada jie bando pasislėpti socialinėje srity. Pagaliau, dauguma sutiko, kad ateitininkas turi geresnę progą negu kiti, tapti pilnu inteligentu, kadangi jis daugiau sueina su kitais suvažiavimuose, kursuose ir pan., ir turi daugiau progų pareikšti savo mintis.

Po diskusijų buvo trumpa pertrauka — o toliau sekė simpoziumas. Referatų tema buvo — "Ar mums teisingai metamas kaltinimas, kad mūsų veikla kuopoje yra grynai socialiniai susibūrimai?" Referatus skaitė V. Vasiliauskas iš Kennebunko, E. Kivėnaitė iš Putnamo ir P. Vainius iš New Yorko. Visų pirma buvo pareikšta, kad organizacija yra socialinis, ne inteligentinis dalykas. Žmogus, kaipo socialinis sutvėrimas turi sueiti su kitais, o ne laikytis atskirai. Taigi, suėjimas ir socialinis susibūrimas per susirinkimus ir parengimus tokiu būdu tampa visuomeninė veikla. Kaip anksčiau buvo pareikšta, žmogus, kuris vengia socialinio suėjimo, nėra inteligentas. Taip pat ateitininkai nebūtų inteligentai, ne pilnutiniai žmonės, jeigu jie nesueitų su kitais. Klausimas kyla — kaip turi ateitininkas savo laiką paskirti socialiniams ir rimtesniems dalykams? Anksčiau ateitininkija daugumą laiko pašvęsdavo rimtesniems reikalams. Dabar, kuomet gyvenimo tempas eina greityn ir greityn, socialinė dalis ateitininko gyvenime jau išbalansuoja rimtąją dalį. Iš to galima matyti, kad ateitininkai pradeda daugiau ir daugiau laiko pašvęsti socialiniams reikalams. Bet kadangi ateitininkai yra inteligentai, šis balansas išsilaikys ir socialumas neperims rimtumo vietos.

Referatams užsibaigus vėl diskutavome ir pareiškėme savo nuomones. Dauguma iš mūsų sutiko, kad dabar daugiau laiko yra pašvenčiama dėl "good time" ir kad dėl tos priežasties atsiranda daug naujų narių ateitininkuose. Tačiau šitie asmenys po kiek laiko pereina į tikrą ateitininkišką dvasią ir tampa gerais ateitininkais.

Tokiu būdu ir užbaigėme savo Studijų Dienos rimtąją dalį. Pamatėme savo draugų nusistatymus ir idėjas, ir karštai padiskutavome įvairius klausimus. Buvo ne tik labai įdomu, bet ir naudinga.

Vakare pasilinksminome šokiais ir grįžom namo pilni įspūdžių.

Eglė Pauliukonytė

NUO RYTŲ IKI VAKARŲ

NEWCASTLE, Australija
MAS Vytauto Mačernio kuopa mini savo penkmetį

Tai buvo prieš penkeris metus, kai Australijos Lietuvių Bendruomenės leidžiamame 'Newcastelio Apylinkės Lietuvių Biuletenyje" pirmą kartą pasirodė JAUNIMO LAPAS. Tai specialus skyrius jaunimui, kur spausdinami paties jaunimo parašyti arba jaunimo klausimus liečiantys straipsneliai, MAS V. Mačernio kuopos kronikinės žinios, pranešimai, skelbimai ,"Saulėtos šypsenos" ir pan. Jaunimo Lapą redaguoja ateitininkų kuopos valdyba. Jis leidžiamas Newcastelio apylinkės lėšomis. Porai numerių išlaidas padengė patys Newcastelio ateitininkai. Nors tai kuklus Newcastle Biuletenio priedas ir leidžiamas nereguliariai, vis tik Jaunimo Lapas penkerių metų tekmėje susilaukė 18 numerių su virš 100 puslapiais didžiojo formato. Tiražas siekia nuo 250 iki 500 egzempliorių. Biuletenį gauna veltui nemažas šeimų ir jaunimo skaičius Australijoje. Jis yra siunčiamas ir į užsienį. Iš newcastelie-čių renkamos prenumeratos.

Leidinys susilaukė gana palankių atsiliepimų spaudoje. Pav., 1965 m. gruodžio mėn. L. S. S. Australijos Rajono skautų-čių laikraštyje "Pėdsekis"', kur kalbama apie Newcastelio Biuletenį bendrai ir apie "Jaunimo Lapą" pasakyta: "Gausu originalios kūrybos ir vietos lietuvių gyvenimo kronikos žinučių. Tai vienas gražiausių, rotatorium leidžiamų leidinių Australijoje. Laikraštėlio iliustracijos, stilius ir tvarka pasigėrėtini". Kitus atsiliepimus galima rasti NAL Biuletenyje nr. 16, 6 psl.

Vytauto Mačernio at-kų kuopa yra pati jauniausia Australijoje. Jos steigiamasis susirinkimas įvyko 1960 metais, o ateitininkijos auksinio jubiliejaus proga — vasario 28 dieną, kun. P. Butkaus iniciatyva ir Newcastle kapeliono pastangomis. Kuopos pirmuoju pirmininku buvo išrinktas Julius Zakarauskas. Dabartinę kuopos valdybą sudaro: Vytas Jazbutis, pirm.; Vytas Nekrošius, vicepirm.; Romas Šimkus, sekretorius; Renatė Jazbutytė, iždininkė. Kuopos globėjas Kostas Jazbutis. Revizijoje: B. Zakarauskaitė ir J. Nekrošienė.

Čia tenka pažymėti, kad Vyt. Mačernio kuopa niekuomet nebuvo gausi. Penkmetį minint ji turi iš viso 2 jaunutes moksleives, 9 moksleivius ir 6 sendraugius. Dėl narių nedidelio skaičiaus, sendraugiai nesudaro atskiro

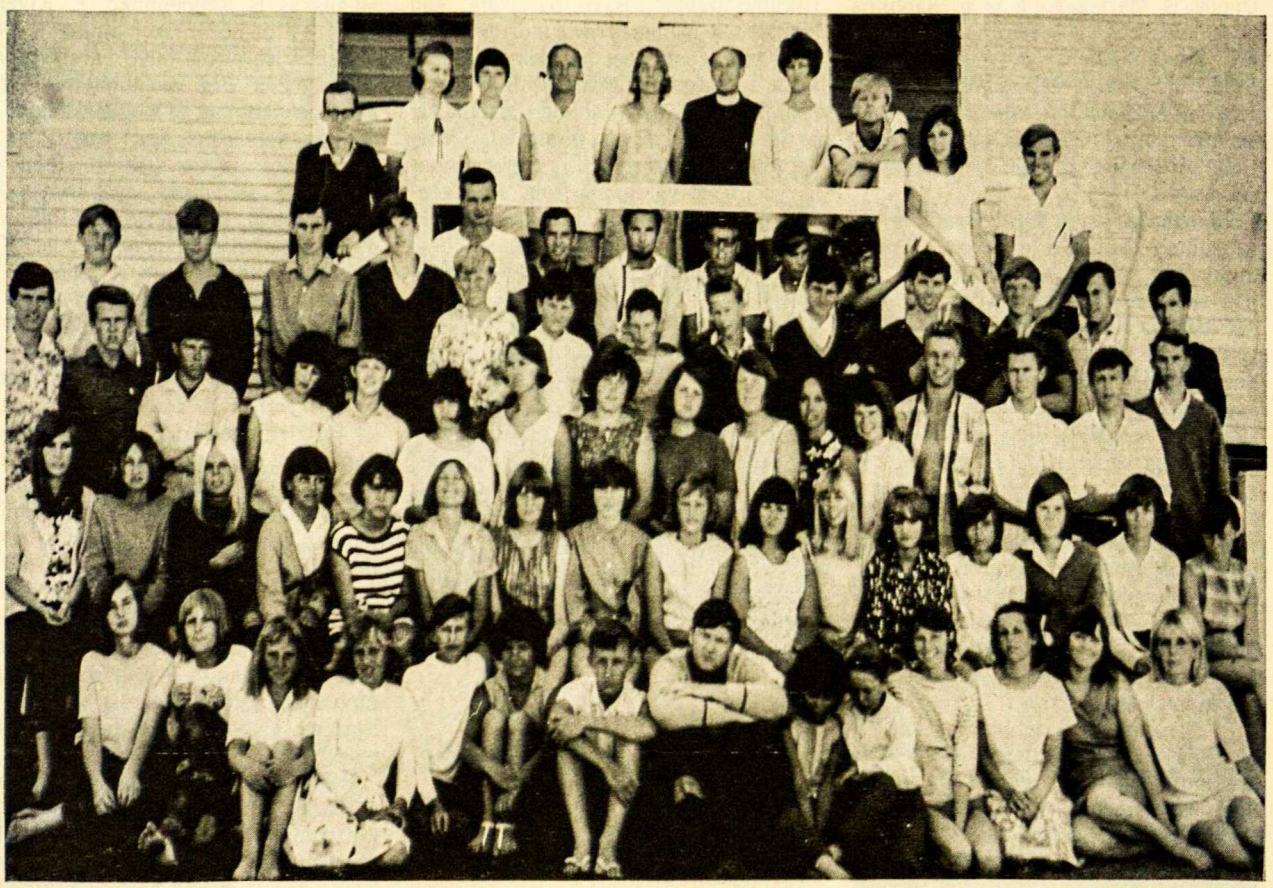

Pietų Australija. JAUNIMO VASAROS STOVYKLA, kurią suruošė Adelaidės Vyresnieji Moksleiviai Ateitininkai, š.m. sausio 1-9 d.d., O'Sullivan Beach stovyklavietėje, gražiame pajūryje. Dalyvavo apie 80 stovyklautojų, kurių pusė buvo atvykę iš Melbourno.

Paskutinėje eilėje stovi stovyklos vadovybė (iš kairės į dešinę): Aidas Čiogas — berniukų bendrabučio vadovas, Nemira Masiulytė — mergaičių bendrabučio vadovė, Aldona Kasčiukaitytė — meno vadovė, Vytautas Vosylius — berniukų stovyklos viršininkas, Dovylė Paul — mergaičių stovyklos viršininkė, kun. P. Dauknys — kapelionas, Nijolė Bataitytė — mergaičių sporto vadovė, Leonas Macpanas — berniukų sporto vadovas, Dalia Statkutė — tautinių šokių vadovė, Leonas Vasiliūnas — akordeonistas. Trūksta dainų mokytojos Genovaitės Vasiliauskienės.

Nuotrauka Vytauto Vosyliaus

vieneto, bet veikia išvien su moksleiviais. Susibūrusio jaunimo darbas kuopos rėmuose galėjo pasižymėti tik kukliais rezultatais. Savo nuolatinių pamaldų trūkumas Newcastelyje ir savitos sunkiosios pramonės miesto gyvenimo sąlygos neleidžia kuopos darbui pilniau išsivystyti.

Vis tik Newcastelio ateitininkų kuopa savo veiklos penkmečio proga, pažvelgus į praeitį, gali pasidžiaugti ne tik savo leidžiamu "Jaunimo Lapu", bet ir kasmet ruošiamais ateitininkų parengimais su programomis ir kita organizacine veikla. Kai kurie iš paminėtųjų parengimų laikytini gražiai pasisekusiais. Viename jųjų pastatytas net vaidinimas, kitame įscenizuoti šokiai, ar panašiai. Buvo pravesti keli visuotini susirinkimai su paskaitomis; suorganizuotos iškylos; iškilmingos pamaldos, kuriose 4 kuopos narės davė ateitininkišką įžodį. Pastaruoju metu Newcastelio kuopa turi iš viso 7 įžodį davusius narius.

Kuopos valdybos posėdžiai vyksta paprastai po pamaldų Brodmedove, maždaug kartą į 2-3 mėnesius. Svarbesni posėdžiai užprotokoluojami.

Be to, kuopos nariai talkininkauja A.L.B. Newcastelio apylinkės veikloje ir parapijos užsimojimuose. Tarp kitko, Mačernio kuopos iniciatyva buvo pravesta Newcastelyje rinkliava tuomet organizuojamai Šv. Kazimiero koplyčiai Adelaidėje.

Beveik visi Newcastelio ateitininkai, turintieji balsus, priklauso Newcastelio lietuvių chorui. Ateitininkės kartu su nepriklausančiomis prie organizacijos sudaro ir nedidelį dainų mėgėjų ratelį, vadinamą "Kregždutės", kuris retkarčiais praturtina ateitininkų ir kitų parengimų programas. Jos dainavo ir per pietus, suruoštus Brodmedove iš Šiaurės Amerikos atsilankiusiems lietuvių krepšininkams.

Organizacijai priklausąs jaunimas mielai remia kasmet lietuvišką katalikišką spaudą Australijoje, aukojant vajaus metu iš savo kasos arba prisidedant auka atskirai. Dalis jų prenumeruoja žurnalą "Ateitis".

Ryšium su Newcastelio kuopos veiklos 5 metais, ateitininkai kartu su Newcastelio apylinkės valdyba suorganizavo Vasario 16-os minėjimą Brodmedove su gražiai pasisekusia programa. Kapelionas skaitė šia proga paskaitą: "Organizacinio darbo įnašas mūsų gyvenime", kuopos pirmininkas pastatė labai pritaikytą Tautos Šventei gyvąjį paveikslą, talkininkaujant ateitininkų geradarei — rėmėjai p. Ringaudienei. Plastinį šokį pašoko jaunutės moksleivės, deklamavo — D. Skuodaitė ir V. Jazbutis.

Be to, vasario mėnesio pabaigoje numatyta gražioj apylinkėj netoli Terrigal iškyla, į kurią kviečiama ir Sidnejaus ateitininkų kuopa. Atskiras parengimas kuopos penkmečio ir jaunimo paminėjimui yra planuojamas įpusėjus šiem metam, pastatant vaidinimą arba šiaip linksmą programą.

Sendraugis

SIDNEY, Australija

Darbinga vasara

Sidney moksleiviai ateitininkai savo vasaros atostogas praleido ypatingai darbingoje nuotaikoje. Iš malonių kelionių po visą pasaulį, o ypatingai po USA grįžęs, gerai pailsėjęs mūsų dvasios vadas kun. P. Butkus prispaudė vėl mus prie darbo . Tos lietuviškos dainos! Jos gražios, mes jas mylime! Dainuoti — tai gerai. Bet kai reikia ilgiausius posmus "iškalti", tai... reikia! Jūros diena jau čia pat — sausio 30. (Pas jus ten Amerikoj turbūt šaltis nosis gnaibo, o mes tirpstam nuo saulės). Lėksim 50 mylių mašinom į Wollongongą (Į Palangą — Wollongongą!), į Corrimal puikųjį pajūrį.

O tai buvo smagu! Puškinomės, maudėmės jūroje — grojom, šokom, deklamavom ir dainavom "Gyvybės saugotojų" salėj. Namo vežė miegančius...

CASTELNUOVO DON BOSCO

Moksleiviai ateitininkai kruta

Nors ir esame neskaitlingi ir kartu atskirti nuo didesnio centro ir judėjimo, vienok krutame gana energingai. Entuziazmo mums netrūksta, nes labai gyvai jaučiame PASAULIO LIETUVIŲ JAUNIMO METUS ir stengiamės visose srityse išsilavinti bei pasiruošti ateities kovoms už tėvų žemę ir tikybą. Žadam pasiųsti į Chicagą mūsų atstovą: stud. kl. Hermaną Šulcą, kuris šiuo metu studijuoja teologiją Romoje. Jis tapo moksleiviu ateitininku mūsų gimnazijoje ir vienerius metus, baigęs filosofiją, darbavosi vadovaudamas tiems patiems moksleiviams ateitininkams.

Veikimui sąlygos nepaprastai geros ir patogios, nes gyvename visi kartu po tuo pačiu stogu — su Kristumi. Pradėję veiklos metus Kristaus Karaliaus švente, jau spėjom paruošti vienuolika (11) kuopos susirinkimų, vieną iškilmingą posėdį ir dvi arbatėles. Vasario 16 proga keturi kandidatai, išlaikę gerai jaunesnio moksleivio ateitininko egzaminus, bus prileisti prie įžodžio. Pasipuošę tautiniais rūbais dalyvavo organizuotai su savo vėliava iškilmingose pamaldose ir Vasario 16 minėjime. Ženklelius prisegė iš Romos atvykęs paskaitininkas dr. prof. kun. Juozas Zeliauskas. Kandidatų tarpe buvo ir vienas tamsesnio plauko lietuviukas iš Vakarų Vokietijos. Balti lietuviukai nenorėjo tikėti, kad yra ir juodų lietuvių, bet ateitininkams pavyko pravesti integraciją ir taip laimėti naują narį kuopai. Manome, kad Centro Valdyba mus už tokį drąsų žygį "neekskomunikuos"?

Kuopos dvasios vadas kun. Mečys Burba su mūsų pagalba papuošė meniškai ir tautiniais motyvais salę, kurioje vyko iškilmingas posėdis ir meninė dalis. Jis taipgi veda gimnazijoje chorą ir tautinių šokių grupę. Moksleiviai ateitininkai meninėje dalyje visur pirmavo, nes yra visų vadinami "senatoriais".

Kovo 2-4 d.d. turėjome šv. rekolekcijas, kurias puikiai pravedė iš Romos atvykęs mons. Klemensas Razminas. Nors užsiėmęs transliacijomis per Vatikano radiją, vienok pas mus mielai atvyko. Užbaigę rekolekcijas atšventėm šv. Kazimiero šventę, ypatingai liturginiai — pelnydami jubiliejinius atlaidus. Ta proga suruošėm šaunią arbatėlę pasikviesdami nemažai svečių: įstaigos direktorių, rekolekcijų pamokslininką, žymų svečią iš Olandijos kun. The. Shuhr ir kitų veikiančių draugijų atstovus.

Šia proga norime išreikšti gilius padėkos jausmus Ateitininkų Sendraugių Sąjungos Centro Valdybai už apmokėtą sąskaitą ir pasiųstuosius moksleivių ateitininkų ženklelius — dešimts (10), kurie buvo gauti įžodžiui — Vasario 16 proga.

Esame taipgi dėkingi "ATEITIES" ADMINISTRACIJAI už malonų tarpininkavimą ir skubų ženklelių pasiuntimą oro paštu.

Kuopos sekr. **Petras Viržintas**

HAMILTON

Moksleiviai

Hamiltono moksleiviai ateitininkai suruošė Šv. Kazimiero minėjimą. Šventė prasidėjo šv. mišiom Aušros Vartų parapijos bažnyčioje 10 val. ir bendra Komunija. Prel. J. Tadarauskas pasakė gražų pamokslą, pritaikintą šventei ir priminė, kad Šv. Kazimieras buvo Popiežiaus Pijaus X paskirtas jaunimo globėju.

Ketvirtą valandą po pietų Jaunimo Centro salėje įvyko minėjimas-aka-

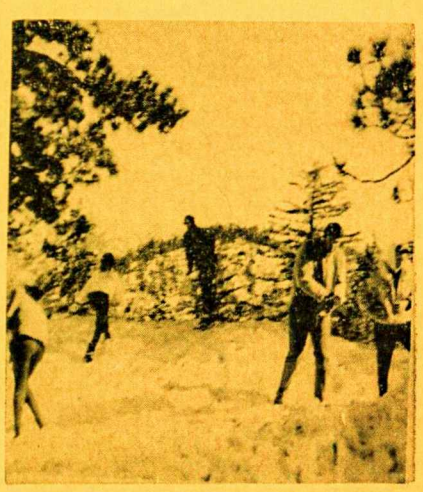

Los Angeliečiai iškylauja

ALp(LKA)1786
1966, Nr.3

demija. Moksleivių pirmininkė D. Latauskaitė ją atidarė malda į Šv. Kazimierą ir pakvietė viešnią iš Toronto — studentę Živilę Šlekytę paskaitai: "Ką reiškia jaunystė?" Živilė įrodinėjo, kad amžius nereiškia senatvės, jeigu dvasia jauna. Jaunas tas, kuris gyvena dabartyje.

L. Verbickaitė atidarė meninę programos dalį eilėraščiu "Baltasis Raitelis", parašytu K. Inčiūros. Pianinu paskambino K. Urbonavičius — "Spining Song" ir P. Schuberto "Seranada", J. Orvidas — Schuberto "Ave Maria" ir R. Klevas — Kuklau "Sonatina". Akordeonu pagrojo K. Šeštokas — "Stoviu aš parimus", "O atmenu namelį" ir "Lietuva brangi". K. Kaminskas padeklamavo K. Grigaitytės "Šventajam Kazimierui". Buvo skaitomas "Švento Kazimiero pasikalbėjimas su angelu" iš A. Landsbergio "Vėjas gluosniuose", kurį perskaitė R. Beržaitis, J. Kalmantavičius ir J. Juozapavičiūtė. Paruošė A. Juozapavičius. Šokių grupės Gyvataro moksleiviai šokėjai, vadovaujami L. Stanevičiutės, pašoko Čigonėlį, Jonkelį ir Malūną. Akodreonu lydėjo J. Deksnys. Minėjimas baigtas Tautos himnu.

J. J.

CHICAGO

Šv. Kazimiero minėjimas Marquette Pk. Prano Dielininkaičio kuopoje

Sekmadienį, vasario 27 d., Prano Dielininkaičio kuopa susirinko salėje pasiruošti eiti į bažnyčią 8 val. šv. Mišioms. Mišias laikė mūsų dvasios vadas kan. V. Zakarauskas. Pamokslą sakė kun. J. Juozevičius. Visi vaikai ir jų tėveliai ėjo priimti šv. Komuniją. Po mišių buvo bendri pusryčiai parapijos salėje. Susirinkimui po pusryčių pirmininkavo J. Astrauskas.

Susirinkimo eigoje pirmiausia sugiedojome Ateitininkų himną. Po to rašinėlį apie šv. Kazimierą skaitė V. Valaitis. Tada N. Kybartaitė skaitė "Maldą į šv. Kazimierą", o V. Galėnaitė jai akompanavo pianinu. Dovas Šaulys pasakė "Šv. Kazimiero giesmę", D. Salekytė deklamavo Dalios Kolytės eilėraštį "Debesėliai", R. Mikalojūnaitė skaitė rašinėlį "Šv. Kazimieras ir Lietuvos jaunimas". G. Čepaitytė deklamavo St. Ylos eilėraštį "Šv. Kazimieras". D. Valaitytė deklamavo V. Mačernio eilėraštį apie šv. Kazimierą. V. Paškutė deklamavo eilėraštį "Mus Nemunėlis šaukia". Orkestras, sudarytas iš R. Merkio, P. Pranskevičiaus, V. Paškaus, L. Rimkaus, J. Juozevičiaus ir D. Šaulio pagrojo kelias daineles.

Susirinkimas buvo užbaigtas giesme "Marija, Marija". Dalyviai išsiskirstė pakilioje nuotaikoje.

Jaunių kuopos valdybą sudaro: pirmininkas J. Astrauskas, iždininkas V. Beleška, sekretorė A. Šaulytė, mergaičių seniūnė D. Rožėnaitė ir berniukų seniūnas V. Valaitis.

Daina Danilevičiūtė

LOS ANGELES

Moksleivių ateitininkų iškyla

1965 m. gruodžio 9 dieną įvyko Los Angeles moksleivių ateitininkų iškyla į kalnu
anksti ryte,
mūsų pramiegojo, mat, buvo sekmadienis).

Pagaliau ir atvykom. O! koks gražumas! Visur tik balta, balta. Tuoj pat prasidėjo sniego karas: visi narsiai mušėm savo "priešus", kurių buvo labai daug. Pasiskirstėme į dvi grupes — vyresniųjų ir jaunesniųjų. Vyresnieji užvažiavo keltuvu ant kalno ir kai kurie net bandė slidinėti. Jaunesnieji gi turėjo pusantros mylios kelionę į nežinomą tvirtovę, kurią jie patys ten nukeliavę pastatė. Kaip ir pridera geriems karžygiams, jie turėjo savo pilį gint nuo užpuolėjų. Sušlapę ir nuvargę jie grįžo atgal. Visi buvo labai išalkę, todėl pavalgėme prieš važiuodami namo.

Argi gali būti įdomesnė iškyla kaip į snieguotus kalnus iš šilto ir žalio slėnio?

Eglė Motiejūnaitė

Sekančiam numery...
Krikščioniškas naujumas...
G. Sabataitis, SJ
Federacijos posėdžio protokolas
Philadephijos studentai
Ilgesy — Palauk... Pūga

ADMINISTRACIJOS PRANEŠIMAI

I. Garbės Prenumeratoriai

Dr. J. Balčiūnas (Strasburg)
Antanas Balčytis (Chicago)
Antanas Gilvydis (Cleveland)
Česlovas Grincevičius (Cicero)
Feliksas Kudirka (Los Angeles)
Dr. A. Razma Wilmington, Ill.)
Lt. Step. Ripskis (Armija)
Dr. A. Salys (Springfield, Pa.)
Dr. J. Skrinska (Willowick, Ohio)
Dr. Br. Valadka (Chicago)

II. Aukojo "Ateities" paramai

Dr. Antanas Razma (Wilmington, Ill.) $15.00
Antanas Gilvydis (Cleveland) $10.00
J. Žilionis (Cleveland) $3.00
Rimas Eigelis (Chicago) $2.00
Ona Pupininkienė (Rochester) $1.00

III. Apmokėjo prenumeratas

užsienio moksleivijai:

Dr. Antanas Starkus (N.Y.) $6.00
Romualdas Zalubas (Greenbelt, Md.) $6.00
J. Sekonis (Toronto) $5.00
Dr. J. Balčiūnas (Strasburg) $3.00
Indrė Damušytė (Detroit) $3.00
Dr. K. Keblys (Southfield, Mich.) $3.00
Aldona Kairienė (Providence) $3.00
Dr. P. Kazlas (Marion, Ind.) $3.00
kun. V. Memėnas (Joliet, Ill.) $3.00
A. Pažemeckas (Queens Village) $3.00
Dr. A. Salys (Springfield, Pa.) $3.00

Garbės prenumeratoriams ir aukotojams nuoširdžiai dėkoja

"Ateities" Administracija

Ateitininkų ženklelių ir juostelių galima gauti "Ateities" administracijoje 5725 So. Artesian ave., Chicago, Ill. 60629.

Jaunučių, moksleivių, studentų ir sendraugių ženkliukai po $1.25;
Moksleivių ir studentų juostelės po $1.00;

Studentų ir sendraugių ženkliukai 14 karatų aukso po $3.00.

Užsisakę "Ateitį" per balandžio mėnesį dar gauna visus šių metų numerius. Naujiems prenumeratoriams "Ateitis" tik $3.00 metams.

80.725.33